

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja kot priloga „SLOVENCU“ zvečer vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan pozrej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročnina in isrevati pa opravilno „DOMOLJUBA“ Vošnjikove ulice št. 2. — Nasanila se vsprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 16.

V Ljubljani, 17. avgusta 1893.

Letnik VI.

Kaj je novega po svetu?

Na Dunaju je dolgo časa obrtni odsek državnega zbora zaslišaval razne obrtnike iz vseh avstrijskih dežel, da izve, kaj je treba obrtnemu stanu in kako bi se mu dalo pomagati, da se bode mogel vzdržati nasproti konkurenci bogatih tovarnarjev. Mnogo dobrega se je priporočilo. Odsek bode sedaj na podlagi teh posvetovanj stavil primerne nasvete državnemu zboru. Liberalci niso nič prav zadovoljni s tem, kar so izpovedali obrtniki raznih dežel. K temu posvetovanju je bilo povabljenih 401 obrtnikov, največ zastopnikov raznih obrtnih društev. Došlo jih je bilo le 365. Odsek je v 42 sejah zaslišaval te vsečake, stenografi, ki so zapisavali, kar so povabljeni izpovedali, zaslužili so 5000 gld., 5000 gld. stanejo razne tiskovine. Če k temu prištejemo še dneve poslancev, so ta posvetovanja stala 38000 gld. Mi le želimo, da bi imela tudi primerno hasen. — Na Češkem so sedaj veliki prepiri mej Nemci in Čehi zastran napisov ulic po mestih. V Pragi so bili odpravili dosedanje dvojezične napise, ali vlada je na pritožbo Nemcev ukazala odstraniti nove napise in jih nadomestiti z dvojezičnimi. Vsled tega pa Čehi zahtevajo, da se tudi v tistih nemških mestih, kjer biva več Čehov, napravijo dvojezični napisi. Vlada in Nemci pa o tem nečejo ničesa slišati, češ, dvojezični napisi so le za glavna mesta. Pri tem pa imajo v Brnu vendar le nemške napise, če tudi je glavno mesto dvojezične dežele. Kar za Nemce velja, torej ne velja za Čeha. To ravnanje pač le poostruje prepire mej obema narodnostima na Češkem in Moravskem. Pač bi bil čas, da se jezikovno vprašanje jedenkrat že uravna po načelih enakopravnosti. — Mladočehi se sedaj sami prepirajo mej seboj. Izvedelo se je namreč, da je dr. Julij Gregor obetal namestniku, da njegov list ne bode več pisal o neki stvari proti vladi. To je namestnik povedal poslancu Masaryku, ki mu je pretil z mladočeško odločnostjo, da mu dokaže, da so Mladočehi pohlevnejši, nego se kažejo. To je dr. Masaryk drugim povedal, da se je potem izvedelo. Dr. Gregor pristaja so zaradi tega

bili jako razburjeni in so že hoteli, da se Masaryk izključi iz njihove srede, ker razkriva stvari, ki bi utegnile Mladočehom škodovati. Seveda se bojé, da bi narod spoznal njih politično sleparstvo, in prišel do prepričanja, da je žrtev liberalizma. — Razmere na Moravskem so pa precej boljše. Jedenkrat je že tudi kazalo, da v tej deželi Mladočehi dobé vso moč v roke, kakor so jo na Češkem. Pravečasno so se pa jeli katoliški možje zbirati v katoliška politična društva, da se upró liberalnim rovanjem. Sedaj je pa po čeških liberalnih listih veliko javkanje zaradi katoliških političnih društev in hudovanje nad škofi, češ, da pospešujejo ta društva. Da bi bili rodoljubi na Češkem o pravem času začeli snovati politična društva! — Na Ogerskem vlada le surova sila. Te dni je minolo sto let, ko se je rodil slovaški pesnik in učenjak Jan Kollar. Slovaki so hoteli ta dan prirediti neke slavnosti. Vlada je pa vse te slavnosti prepovedala. Ogrenila je tujcem prihod s tem, da je izdala povelje, da se ima vsak takoj oglasiti pri policiji, če ne ga odzénó po odgonu. Na dan stoletnice so poslali v Turčanski Šmartin in pa v Kollarjevo rojstno vas polno žandarjev, ki niso niti pustili ljudi vkupe, da bi se prijateljski razgovarjali. V rojstno hišo Kollarjevo in pa slovaško čitalnico niso pustili nobenega tujca. — Velikovaraždinski škof Pavel je zaukazal, da se v rumunskih župnijah v rumunščini propoveduje. Zaradi tega so bili Mažari tako razkačeni, da so pobili okna škofijski palači, stolni cerkvi in kanonikom. Res prava mažarska surovost. To je plod tistega liberalizma, s katerim se Mažari tako radi ponašajo. — V Črntgort se je nedavno proslavljala štiristoletnica prve tiskarne. Črnogorci spadajo mej tiste narode, ki so prvi uveli tiskarstvo. Gotovo bi že bili danes na jako visoki stopinji omike, da neso pozneje se morali stoletja boriti s Turki. — Rusija bode sedaj imela svojo vojno brodovje tudi v Sredozemskem morji. S tem niso Turki nič prav zadovoljni, ter se bojé, da jih kedaj Rusi napadejo. — V Nemčiji pa sedaj morajo

gledati, kje dobé denar za povečano vojno. Finančni ministri raznih nemških držav so se te dni posvetovali v Frankobrodu in sklenili, da povečajo davek na vino, tabak in kupčije na berzi. Poslednji davek bo gotovo najprimernejši, ker bo sadel le bogatine. — Na *Franco-skem* bodo v nedeljo volitve za zbornico. Volilno gibanje pa ni posebno živahno. Večino dobé najbrž ropet liberalci. Hud udarec za liberalno stranko je to, kar je priobčil policijski uradnik Dupas v knjigi, ki jo je izdal, kako je o svojem času lovil Artona po Evropi. Arton je bil na Fran-

coskem udeležen pri mnogih goljufijah. On je za vlado podkupoval poslance, da so glasovali za panamsko posojilo. Dupas pripoveduje, da Artona le zaradi tega on ni vjel, ker mu je bila vlada naročila, da ga ne sme prijati, temveč mora šele gledati, da ga kak drug policist ne prime. Arton je vedel za mnogo aleparij in vlada in republikanska stranka sta se torej bali, da ne pride pred sodišče, kjer bi utegnil razkriti razne njih goljufije. Ta knjiga bo republikanski stranki nekoliko škodovala pri volitvah.

Cerkev in šola.

Katoliška vera na Koreji.

Naslovni škof milski in apostolski vikar na Koreji, msgr. Mutal, je priobčil zanimive podatke, kako napreduje katoliška vera v njemu v oskrb izročeni pokrajini. Ni še dolgo, kar so katoliški misijonarji prišli v te kraje delovat, in vendar ima mlada cerkvena družba že jako mnogo mučencev. Med prvimi je bil P. Tison, duhovnik Kitajec. Leta 1885 je bilo na Koreji 14 000 kristijanov, sedaj jih je 20.840. Nedavno so krstili 1443 odraslih. Misijonarjev je 23; v semenišču je 35 gojencev. Leta 1886 so usmrtili msgr. Breznčara in za njim več drugih misijonarjev, misleč, da so izpodkopa' tla katoličanstvu. Motili so se; tem vpešneje, tem krepkeje raste pogojeno s krvjo

mučencev. Dne 8. maja 1892 se je vložil temeljni kamen veliki stolni cerkvi, posvečeni brezmadežub Spočeti. Sedaj še lepo napreduje in vzbuja veselo upanje, da bo Koreja kedaj — katoliška.

Božja pot na Dobrovi.

Z Velikim Šmarnom se je pričela lepa božjepotna pobožnost na Dobrovi pri Ljubljani. Divna okolica, posebno pa častljivo svetišče Matere Božje v nebo vzete, privabi med šmarnimi mašami na Dobrovo obilo pobožnih romarjev; zlasti zadnja leta se je božja pot dokaj povzdignila. Ker vemo, da bode tudi izmed naših čitateljev mnogo obiskalo to božjo pot, zato povemo v pojasnilo naslednje.

Listek.

Daritev v katakombah.

(Dogodba iz prve kriščanske dobe.)

Blizu Rima je sredi pustega kraja majhna votlina, vhod v skrivnostne jame pod zemljo. Ko se je začelo mratiti in so se sedmeri hribi večnega mesta v nočno senco skrili, videl si cele trume mož, žen in otrok, ki so šli v dolga oblačila zaviti s povečeno glavó proti tej votlini in so se izgubljali v njenih temnih prostorih.

So-li hudodelniki, ki se bojé belega dneva in se skrivajo pred pravico? So-li roparji, ki se bodo v nočni temi posvetovali? Ne; ti nočni potniki so kristijani, ki so se v onih žalostnih časih preganjanja katoliške cerkve zbirali v podzemeljskih jamah k službi Božji. Ta votlina je pa vhod v katakombe.

Skozi dolge in temne hodnike, ki so se na vse strani križali, prišli so verniki v svetišče. Oltar je nado mestovala velika skala; dve sveči in majhna svetilnica, ki je visela od stropa, razavtiljevale so svetišče komaj toliko, da so se verniki med seboj razločevali. Častljiv duhovnik v škofovski opravi, čegar roke so se tresle, toda ne zaradi strahu, ampak zaradi starosti, prišel je sv. daritev.

Dve ženi v dolgih, belih oblačilih klečali ste ob oltarji. Prva, bledega lica, bila je v cvetu svojega življenja; vendar mnogotere težave in bridkosti so jo sklonile kakor starko. Druga žena je pa videti starejša in hrabrejša; ona

podpira svojo slabo spremljevalko: mati in hči ste. — Pa zakaj ste neki na prvem mestu? Ne vlada-li med kristijani enakost, ki ne razločuje ne bogataša ne reveža, ki jednači plemenitša ubožcu; ni-li med kristijani ne prvega ne zadnjega, ampak vsi bratje v Kristusu? Ali ste morebiti slučajno prišli na to mesto?

Ne, skromnost vernikov je to storila; pokazali so svojo naklonjenost novima spreobrnjenkama. Kako zmaga je krščanstvo nad poganstvom! Ti dve ženi, kateri vidimo pri oltarju klečati, ste žena in hči cesarja Dijoklecijana, vladarja celega rimskega cesarstva. — Prišla in Valerija uklanjata svojo cesarsko glavo pred oltarjem, na katerega je bil Jezus stopil v najsvetejšem zakramentu.

Semkaj sta pa tudi prišla dva vohuna, katera je poslal Galerij, prihodnji zet Dijoklecijanov, za spreobrnjenkama. Vmešala sta se med množico vernikov, ki so hodili v votlino in sta takó prišla v svetišče. Prevelika je bila pobožnost vernikov, ki so pred Najsvetejšim ponižno moléč klečali, kakor da bi opazili grda vohuna.

„Sedaj je vse jasno!“ pravi šepetaje jedni vohun drugemu in mu pokaže imenitni kristijani pred oltarjem; „zdaj vidiš, da se Galerij ni motil. Cesarica in njena hči sprejeli sta vero sramotnih sužnjev. O večna sramota cesarski rodovini, neizbrisna sramota celému cesarstvu! Pojdiva in povejva vse Galeriju!“

Odšla sta. Hudobni duh, ki se je smejal njunemu zlobnemu dejanju, vodil ju je po hodnikih, iz katerih bi nikoli ne prišla brez njega.

Božjepotna pobožnost se je pričela popoldan 14. t. m. in se konča z večernicami v praznik Marijinega imena. Pred vsakim praznikom in v praznik zjutraj spoveduje 5—6 spovednikov in je opravljenih več svetih maš. Ob delavnikih pa sta redno vsak dan vsaj dve sv. maši; ena ob 6. uri zjutraj, druga ob 8. Vaak božjepotnik, ki mej tem časom prejme svete zakramente, to cerkev obišče ter moli ondi na namen svetega Očeta, zadobi popolen odpustek, kateri se lahko tudi dušam v vicah v prid obrne. — Ondi se vpisujejo novi udje v karmelsko škapulirsko bratovščino, kakor se tudi škapulirji in rožni venci blagoslovljajo. Od Ljubljane je božjepotna cerkev oddaljena 1¼ ure; izvošček (fijakar) računi 1 gold. 50 kr.

Podobe iz življenja.

(Dalje.)

35. Bedasti Šimen.

Sedeval sem na prijaznem griču, čegar vrh nosi mogočno trdnjavo blizu neapeljskega zaliva in zrl sedaj v višnjeve oblake, sedaj zopet v višnjevo morje. Ta dan je bilo namreč posvetovanje med nami, da bi jutri z rano odrinili čez vrh Sant Angelo na Amalfi in sicer tako, da bi zjutraj odpotovali od tu, zvečer pa bi v mestu Palermo večerjali. Pot na vrh gradu Sant Angelo je pa zelo težavna. Sedaj ovirajo potniku hrasti, sedaj ogromne pečine pot. Skoro bi obupal, ko bi končno vendar po tri urnej hoji ne došel v prijetno sotesko. Vrsti se tu žalost za veseljem, in to je našim hribolazcem najljubše. Le škoda, da je grad Sant Angelo zelo nevaren potnikom.

Lahko se zgodi, da v kratkem času visi človek obešen na hrastu; in roparji streljajo nanj, ter skušajo jeden drugega v streljanju prekositi med seboj. Tudi te ogoreli obrazi lahko s seboj v gozd odvedó, od koder te le odkupnina 150.000 lir more rešiti. S to svoto je pa gotovo plačana gozdna senca in pa težavna pot dvojno. Zatorej ni čuda, da smo to stvar resno premišljevali, kajti noben človek nima denarja odveč.

Debeli poveljnik trdnjave, kjer sem bival jaz, skušal nas je pomiriti, zato je dejal: „Zadnji Angleži so bili l. 1865. že gori pri Sant Lazaru umorjeni. In v temni noči si jaz upam iti gori na grad Sant Angelo, le zadeval bi se ob drevesa zaradi teme, vendar pa mi ne bo le centezima vzetega. Tudi Vam rad dam nekoliko samokresov s seboj, s tem ste gotovo varni. Streljati pa Vam ne bo treba, ker k večjemu, da bi v gozdu naleteli na bedatega Šimna, ki pa nikomur nič žalega ne stori“.

„Kdo pa je bedasti Šimen?“ vprašali smo ga vsi naenkrat.

Poveljnik nas ni pustil dolgo ga prositi, zato začne sledeče pripovedovati:

„Pred petdesetimi leti prikazal se je v naše kraje neki Šimen Lampi, baje doma od nekodi tam iz Sicilije. Postal je neke vrste kralj v naši okolici. Njegovo žezlo bila je puška, njegova krona volčja kučma, njegov sedež je bil vrh hriba Sant Angelo in njegova vlada povsodi in nikodi. Cel severni del in zalive mest Nocera, Cava, Vietro in drugih je on ustrahaval dolgo let.

Svete daritve pa nista prav nič motila; tako so bili kristijani vtopljeni v pobožnost. Resno pa lepó se je razlegalo njihovo petje po temnih podzemeljskih prostorih, in angeli nosili so njihove vzdihne in prošnje pred stol vsegamogočnega vladarja sveta.

Ze je bilo okoli štirih zjutraj, ko so se kristijani razhajali. Priska in Valerija pa, kateri je spremljalo nekaj žena, stopili sta skozi skrivna vratica v cesarsko palačo. Komaj je napočilo jutro, že je prišel dvorni častnik in jima naročil, da hoče cesar z njima govoriti.

Neizrekljiv strah napolnil je njuni sreči pri tem poročilu. Komaj sta prišli v sobo, kjer je Dijoklecijan nemirno hodil gori in doli. Dal je znamenje, naj častnik, ki ju je privedel, odide; nato pa jima pravi z osornim glasom:

„Priska, Valerija! Vedve sta se pridružili sramotni trumi pončenjakov, kateri molijo nekega Juda, ki je bil v hlevu rojen in je umrl na križu; pridružili sta se trumi, ki vznemirja Rim in celo cesarstvo. Ti ljudje pravijo, da razširjajo novo, pravo vero, v resnici pa nepokorščino in vstajo. Oni sovražijo naše bogove, sovražijo rimskega cesarja. Ta zaničevanja vredna druhal dobila je do zdaj le nekaj pristašev med sužnji, med nižjim ljudstvom in med vojaki, ki si vsi želé prostosti. Kakó bi si bil pa mislil, da bodo njihovi strupeni nauki prodrli tja do cesarske krone, da bodo udje cesarske rodovine pohajali v njihova sramotna zbirališča. Čakajte, vi psi, ne bode te

umaknili moji mogočni roki! Poginili bode te vsi, ako ste tudi iz cesarske rodovine!“

Cesarica je pogledavala v neznosnem trepetu svojo ljubljenco; hotela je govoriti, toda trde besede cesarjeve, še bolj pa njegovi ostri pogledi zapirali so ji glas. Valerija je bila zdaj močnejša nego mati.

„Mogočni cesar!“ rekla je, „ali bolje: ljubi oče! — saj mi še nisi prepovedal, da bi te ne smela tako imenovati; — oni, o katerih ti govoriš, niso tvoji sovražniki, ampak najbolj vdani in najbolj zvesti podložniki so. Dobro to vem, saj sem bila pri vseh njihovih molitvah. Dobro vem, da molijo za-te, da bi te Bog razsvetlil, ne pa da bi te zavrzel.“

„Torej sta res kristijani?“

„Da, v Kristusa verujeva, jaz in moja mati“, odgovori Valerija krepko in obrne svoje oči proti nebu.

„Moj Bog! Valerija, kaj si rekla? To je za naju pogubljenje“, zakliče mati in pade Dijoklecijanu pred noge.

Ne zmeneč se niti za ženo niti za hčer pravi Dijoklecijan: „Jutri bomo zažgali bogovom zahvalno daritev, ker so nam dodelili zmago nad Galci. Vedve me bosta spremljali v tempelj; ako tega ne storita, odvzel vama bom vso čast in pregnal v zaprto in od vsega sveta odločeno trdnjavo vroče Afrike, iz katere ne bode ta prišli celo življenje. Ne prošnje, ne solzé me ne bodo ganile!“

Vrnita se v sobo! Častnik pa, ki je vaji privedel, čuval bode vaju, da bode ta sami in da si premislita, kakor hočeta!“

Bil je izvrsten ropar, črn ko sam vrab in vroče krvi, ko dvadnevna lava. Njegova beseda je bila smrt. Denar se je njegovega meča ravno tako prijemal, ko železo magneta. Najbogatejši lordi padli so v njegove roke.

Nekega jesenskega dne popoldne drdrala je po poti skozi gozd blizu Neapolja gosposka kočija, v katero sta bila vprežena dva zala konjiča. Naenkrat skoči iz dreves oborožena tolpa tolovajev na potnike. Kočijaž pade na obraz ustreljen in starikav gospod, hoteč iz kočije vanj skočiti, bil je v tem hipu mrtev. Šimen Lampi pa skoči v voz in prične pleniti. V kotu voza sedela je mlada deklica, ki je skrivala obraz v ruto s solzami namočeno.

Oči so se Šimnu zablistale pri pogledu na deklico. Njegove ustnice so se tresle, kakor bi iskale primernih besed, s katerimi bi deklico nagovoril. Toda ni se upal in zato je molče odšel. Jezno sede na voz, požene konje in jih podi, kar li more, da bi prej dospeli v gorovje, njih domačijo.

Deklica pa krikne naenkrat iz voza: „Oče, oče!“ Toda ropar čul je klic, zato ustrelil v voz in kroglija frčala je ravno mimo desnega ušesa deklici.

V vznemirjenosti Sant Angelo se naenkrat ustavi. Šimen Lampi pripeljal je deklico osedlano mulo, da so potem odrinili na goro.

Kmalu pa se ustavijo pri veliki skali, kjer je bila vdolbena velika jama. Tje so ves svoj plen inosili, Šimen pa stoji pred deklico, ki se je usedla na skalo.

„Povej mojo odkupnino, morilec! Samo s peresom bom potegnula in dobil jo boš“, prosi ga deklica.

„Ni treba tu nobenega peresa, samo roke“, odvrne ji ropar. Zlata in srebra ima Šimen dovolj, ne potrebuje Vašega! Vaša odkupnina pa ste Vi sami. Postali bodete moja soproga!“

Kakor da bi jo bil pičnil gad, tako obupno pogledava roparja in hoče se nad njim maščevati! Pa kaj boče, v njegovih rokah je sedaj. Nezvestna se zgrudi na tla.

Zavé se še-le v globoki jami, ki je od vseh strani z raznim mahovjem preprežena. Le od zgoraj se je videl modri nebes. Ko se je deklica ozrla navzgor, zapazila je temno človeško postavo, — bradati obraz Šimnov, kateri je zgoraj na trebuhu ležal in pazil na deklico, in bri, ko je videl, da se v jami listi premikajo, zavpil je:

„Hočeš li postati moja žena? Da ali ne?“

„Ne!“ odgovori iz globine, kakor odmev njegovega glasu.

Solnce se je ravno skrivalo za gore, ko od zgoraj, zopet zadoni glas: „Da ali ne?“

„Ne!“ bil je zopet odmev, a sedaj veliko bolj tihi. In ko je mesec jemal slovo, zagradi v tretje v globino, a sedaj veliko bolj strašneje: „Da ali ne?“

Vse je tiho v jami. Na robu jame ležal je Šimen in pazil vedno z očesom v globino. Pa nič se ni ganilo.

Zopet se približa noč in Šimen se spomni deklice, ter zopet zakriči: „Da ali ne?“

Vse tiho! Poslušaj. Nobenega glasu ni slišati iz jame. Noben listič se ne gane. Šimen prične slutiti nesrečo, a to slutijo hoče zatreti. Kakor brezumen divja navidez v jamo.

Dijoklecijan je odšel. Onedve pa, ki sta se od strahu komaj še vzdržali, šli ste nazaj. Priska vrte vsa svoja cesarska znamenja od sebe in pravi z žalostnim glasom: „Ljuba hči, torej se morava za celo življenje odpovedati cesarski kroni?“

„Mati“, zavrne jo Valerija, „Kristus nama obeta mnogo lepše.“

„Da — krono mučeništva. Ako naju v Afriko prebesejo, bova ondi kmalu umrli. To misliš, kaj ne? Oh Valerija, zakaj si cesarju vse povedala? Ali bi ne mogli Kristusa na tihem moliti?“

„Tako? Kristusa bi molili, ko bi ga bili zatajili?“

„Resnico govoriš, ljuba Valerija! O uboga reva, kaj vendar mislim? Ti me osramotiš s svojo stanovitnostjo. Moliva tedaj taupno, ljubi Bog se bo naji usmilil.“

Objele sta se in potem sta začeli moliti. Toda njune molitve bile so zelo rastresene: nehoté videle sta ljubo domačijo, bliščéči dvor; in vse to naj bi zapustili in se podali v žareči pesek afriških puščav. Takó niso molili sveti mučeniki pred svojim trpljenjem; oni so le na Kristusa mislili, za katerega bodo prelili svoje kri, zaničevali so vse posvetno, katere bodo iz ljubezni do svojega Izveličarja zapustili. Ne takó Priska in Valerija. Žive vere na Kristusa, za nebesa, za pekel nista imeli. Njuno upanje v večno gladilo ni bilo trdno. Njuna ljubezen do trpečega Jezusa je bila premajhna. Dijoklecijan jima je bil več nego Bog. Vendar je bila Valerija bolj brabra nego njena mati;

bila bi sprejela krono mučeništva, toda premočna vez jo je vezala na mater, od nje se ni hotela ločiti.

O ko bi bil zdaj pri njih častivredni duhovnik, ki je podučeval v naukih sv. vere! Ko bi mogel njegov glas prodreti do njunih ušes, odvrnil bi jima bil pogled od posvetnega blišča na večno slavo v nebesih, in brez strahu bi bili nastopili pot preganjanja, pot bridkosti in teht. — Toda bili ste sami, sami cel dan! Sami v tem strahu, v tej slabosti, v teh mislih! ... Vdali ste se ... Ko je prišel drugi dan Dijoklecijan, da bi ju vzel seboj v tempelj, niste se skoro nič ustavljali; angelja varuha pa sta bežala od njiju proč in sta bridko jokala zaradi te izgube!

Kolikoršno je bilo veselje kristijanov zavoljo spreobrnjenja Priske in Valerije, tolika je bila žalost zavoljo njunega odpada; molili so in prosili Boga, naj vendar odpusti njima, ki ste prizadeli toliko sramoto sv. katoliški cerkvi. Toda Gospod hotel ju je tako nisko pahniti; hotel je pokazati, da le njegova veličast obstane, da je pa človek slab in nestanovit, ako vanj ne taupa.

Dijoklecijan je dal Valerijo Galeriju za ženo. Toda ta je bil krut in ošaben mož. Valerija pa ni imela moči, da bi se ustavila svojememu očetju. In kakó? Ako ni imela moči svoje duše rešiti, se bo li cesarjevemu povelju ustavljala?

Priska pa je videla svojo nesrečno hči. Spoznala je prvo kazen Božjo. Vedno bolj oblastno se je obnašal

Tu leži jetnica, bleda, mrzla in nema. Glad jo je pičil, to opazi precej, ker ga vidi še po jami ležti navzgor.

Mrtva je mrtva! in „ne!“ bila je njena zadnja beseda. Kakor brezumen plane Šimen iz jame, vije roke, pade na zemljo, a zopet vstane, joka in v obupnosti si lase puli z glave, kriči in plaka neprenehoma: „Jaz sem kriv!“ Pozneje je šel sam k sodniji, ter se zatožil kot morilec. Bil je jedno leto v preiskovalnem zaporu in pred porotniki — navaden slučaj v južni Italiji — za bedaka, norega in nedolžnega spoznan. Šimen Lampi šel je nazaj v gozd Sant Angelo, vendar mu vest ni dala nikjer miru.

* * *

Komaj je poveljnik skončal, zaslišimo na dvorišču čudno konjsko peketanje in dirjanje, zato hitimo vsi tje, da bi videli, kaj se je pripetilo. Konj je pridirjal s svojim gospodarjem domu. Benedic, tako se je imenoval ta novi prislec, ki je imel tu svojo sobo najeto, odpotoval je bil zjutraj na svojem konju, ki pa je seveda, kakor smo mi mislili, zdivjal in domu pridirjal, ker Benedic držal se je kakor pribit na njem, oklenjen z obema rokama konjskega vratu in le na hrbtu konja je še nekoliko njegovega telesa viselo. Precej smo imeli opraviti, predno smo konja umirili in Benedica raz njega postavili na tla.

„Kaj se je zgodilo?“ vpraševali so ga od vseh strani.

Bled in zmešan nam prične pripovedovati: „Za rana zjutraj zajahal sem v spremstvu svojega služabnika konja, da bi šel v vas Granano. Tam, kjer se konča vas in nastopi gozd, prigodilo se mi je nekaj čudnega. Iz grmovja plane pred me čudna orjaška postava v raztrganem plašču. Nekoliko metrov od mene oddaljen pomeri s samokresom in zakriči: „Je-li tvoja suknja zelena ali modra? Da ali ne?“ Prestrašeno ga jaz pogledam, saj tudi nisem vedel, kaj hoče on s svojim vprašanjem; čuteč, da se gré tu za moje življenje, odgovorim s kolikor ponižnim glasom: „Da“, kajti kdo se bo upal takemu orjaku z predrznim „ne“ odgovoriti. Rokovnjač pa, ko je čul besedico „da“, skrije samokres, divji in škodoželjni smeh se začuje iz njegovih ust in ob jednom zgine z enim samim korakom, kakor je preje bil prišel. Bolj mrtvem, kakor živemu podoben, dospem v svoje domovje; sreča še, da je žival domu znala, kajti moj sluga, ko me je videl, da sem v nevarnosti, je takoj pobegnil.“

„Bedasti Šimen je bil“, oglasi se poveljnik.

„To je že njegova navada. Z nenabasano puško ali samokresom napada potnike ter jim zastavlja čudna vprašanja z „da“ ali „ne“. Seveda mu vsak, ki ga pozna, odgovori „da“, na to pa se on prav po vračje zasmeje in zbeži zopet v gore. Uboga para!“

Galerij; slednjič je vzel Dijoklecijanu vso cesarsko čast in oblast, in sebe postavil je samega za vladarja vesoljne rimske države. Dijoklecijan pa se je odtegnil 305. leta svetu in dokončal svoje življenje v rtovih salonskih.

Odslej ni bila Valerija nič več Galerijeva žena, ampak njegova sužnja. Jedinu prostost, katero je imela, bila je ta, da je smela objokovati svoje nesrečno stanje. V neizmerni žalosti padla je na svoja kolena in je hotela moliti. Toda njena volja je bila preslaba: ni mogla izgovoriti imena Osega, katerega je zatajila. Božje prokletstvo jo je spremljevalo povsod...

Deset let je preteklo, obličje zemeljsko se je spremenilo. Konstantin in ne Galerij bil je vladar zahodne polovice rimske države, v vzhodni je pa vladal Licinij. Toda Licinij je bil ves drugačen kakor Konstantin; kajti ta je varoval pravice mladega katoličanstva in je pozneje sam postal kristijan; oni pa je imel zaprto srce resnici in vsemu opominjevanju.

Dve borni ženi subega in bledega lica prišli sta v tem času v Solun; jedna je bila še precej mlada in močna, druga pa je bila že priletna in slaba. Dasi sta bili revni in slabi, vendar je bilo poznati, da sta iz plemenite rodovine. O kolika sprememba! O Božja previdnost in pravičnost! Te dve ženi nosili sta nekdanj cesarsko krono na glavi: Priska in Valerija sta. Licinijevi vojski so ju vjeli in spoznali, potem pa pred Licinija peljali, kateri ju je pregnal v tujino.

„Valerija!“ vpil je z zlobnim smehom. „Ha! vdova Galerijeva, tedaj si vendar v moji oblasti! Nad teboj in nad tvojo materjo se bom lahko zmaščeval! Ti nisi hotela postati Licinijeva žena; Licinij te izroča zdaj rabeljuom. Proč, v smrt ž njima!“ Odpeljali so ju.

Ko sta prišli na veliki trg Solunskega mesta, kjer je čakala silna množica ljudi, rekla je Valerija: „Mati! Nebesa so mi poslala luč. Glejte, to je kazen za najino strašno pregreho! Bog kristijanov naju kaznuje. Toda najino trpljenje ga bode morebiti utolažilo. Ljuba mati! povzdigniva zopet roke proti nebu in moliva Kristusa, kakor sva ga nekdanj v katakombah molili! Darujva mu svojo kri, ki bo kmalu tekla, in pripoznajva, da je najina smrt pravična! Morebiti ga bode najino kesanje ganilo; morebiti nama bodo te bolečine pridobile večno srečo.“

„O ljuba hči, ljuba Valerija!“ odgovori cesarica, „tudi jaz se obračam k Bogu, katerega sva tolikrat razžalili. Molive Jezusa, da se naju usmili. Prosiva ga, da bi naju kakor v smrti, takó tudi v večnosti ne ločil!“ Padli sta pred rabeljni, ki so pri tem prizoru vso svojo krutost izgubili. Prokletstvo se je umaknilo. Vsegamogočni je pripustil, da sta mogli dokončati svoje molitve. Nato sta se objeli, njun obraz se je svetil zavoljo nebeskega veselja. Bili sta obglavljeni... Taka je Božja pravičnost, takó je pa tudi Božje usmiljenje. —

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Kumare postanejo rade grenkega okusa zlasti ako peresa zvenijo in ne morejo kumar zakrivati, in če je rastlinam suša škodovala. Kumare morajo toraj rasti v senci in dobro se morajo zalivati.

O molži in mleku. Razloček je med dobro in slabo molžo. Ako ne izmoltzemo mleka do zadnje kaplje iz vimena, manjša se potem izločevanje tega bolj in bolj in sicer v tolikem razmerju, kakoršna je bila zaostala dnevna mnoština mleka v vimenu. Da je to povsem resnično, pokazalo se je tudi dejansko. Kolikor mleka smo izmoltzili, toliko se ga zopet nadomesti. V vimenu zaostalo mleko se izgubi in pri prihodnji molži se nabere toliko manj mleka, kolikor ga je prej ostalo.

Drugi vzrok, vsled katerega naj se mleko izmolze do zadnje kaplje, je ta, da ima zadnje mleko dvakrat toliko toščobe v sebi, nego prvo. Ako ne izmoltzemo čisto, je toraj izguba dvojna. Trdili so včasih, da mleko, hranjeno v visocih posodah, ne napravi tako smetane, kakor ono v plitvih. Dandanašnje pa trdi zlasti Angličani in Amerikanci, da dobé v globokih posodah več smetane, nego v plitvih.

Mnogi gospodarji uporabljajo cinkaste posode za hranjenje mleka ter trdijo, da dobé v teh več smetane, nego v lončenih. Vendar ni tega priporočati, ker postane mleko hranjeno v cinkasti posodi zdravju škodljivo.

(Gospodarski list.)

Ni dobro puščati **gnoja v hlevih**. Kjer ostaja gnoj v hlevih, je treba mnogo steti. Stelja se pa dandanašnje težko dobiva. Ležišče za krave je na kupu gnoja pregorko, naj se nastelje še tako debelo. V gnoju se razvija toliko toplota, ki slabo vpliva na parklje in na cel život. Hlev,

v katerem gnoj ostaja, mora biti mnogo višji kakor tak, iz katerega se gnoj sproti kida. Živino je v hlevu, ki je poln gnoja, težavno ohraniti snažno. Tudi se pogostokrat zgodi, da po tleh hlevih živina nízol stoji, kar ni samo nezdravo, ampak tudi nelepó. Umen kmetovalec bode toraj napravil zunaj hleva, na kakem senčnatem kraju, gnojišče in spravljal gnoj iz hleva na gnojišče vsaj vsak teden. Živina se bode bolj redila in bode bolj zdrava.

Kura, ki žre jajca. Kure redimo zato, da dobimo od njih, dokler živé jajec, in da imamo, kedar jih gospodinja zakolje, okusno meso. Mnogim kuram pa dajo jajca isto tako, kakor nam. To ni nobeni gospodinjji po volji, in gotovo bi vsaka rada vedela za sredstvo, s katerim se ta razvada odpravi. Ali pa je tako sredstvo? Splošno se sme reči, najboljšé sredstvo za tako kokoš je nož. Toda marsikatera kokoš je mnogo vredna, ker je ali posebne pasme, ali pa posebno rada nese. Takim se neljuba navada takole odpravi: Navadno jajce se predre in izpihne, potem vlije skozi luknjico gorušične (ženfove) tekočine, kateri se pridene še nekoliko popra. Tako jajce zadela z voskom ter ga položi potem na kraj, kjer kokoš navadno nese. Kmalu bode začela kljuvati jajce in piti iz njega tekočino, ki se ji bode pa kmalu pristudila, zlasti ako bode tudi drugič in tretjič naletela na tako jajce.

Po čim se je pred 300 leti pilo vino. Cesarska postava od leta 1576 je določila za Ljubljano tele vinske cene: bokal prosekarja 7 kr., vipavca 6 kr., najboljšega 7 kr., terana 5 kr., bokal slabega vina 3 kr. Kosilo je veljalo za gospodarja 10 kr., za hlapca 8 kr., pri kosilu seveda polič vina. Kaj ne, srečni časi so bili takrat!

Razne novice.

(Shod katoliško-političnega društva v Novem Mestu.)

Poročali smo že ob kratkem, kako sijajno se je izvršil zadnji nedeljski shod v sredini Dolenjske. Natančneje poročilo nadaljujemo danes na drugem mestu. Tule omenjamo, da je vtisek pri vseh udeležencih nepozaben in da najhivlješe zahvaljajo vse poštivovalne gospode, ki so jim priredili ta dušesni vžitek. Vso hvalo zasluži pripravljalni odbor za svoj trud: brez njega bi shoda ne bilo. Shod je bil zato v Novem Mestu, ker so ga Novomeščanje in Dolenjci sploh hoteli imeti. Misel je njihova. — Imeli so pa gotovo največje zadovoljenje, ker so v izvršitev te njihove misli prihiteli tako odlični gospodje, ne plašeč se dolgega pota, ne strašeč se truda, samo dobri stvari v korist, samo zaradi navdušenega katoliškega prepričanja, v Novo mesto. Ej, če nam boče kdo očitati mračnjastvo in naradnjastvo, pokazimo mu na novomeški katoliški shod. Neduhovniki, v najboljšem socialnem stanju v Slovencih, za narod zaslužni, nadarjeni možje, izbir, bi dejali, našega posvetnega razumnštva so glasno dokazovali, da so kot svobodni možje, ne boječ se nobenega terorizma, vstopili kot bojerniki v katoliški voj. Slava zato blag. gg.: prima-

rijo dr. Gregorič u, poslancema Povšet u in Pfeifer j u, in deželnemu odborniku ter poslancu dr. Papet u! Prepričani naj bodo, da je hvaležnost narodova, ki jo goji proti njim, in ljubezen, ki so jo izžvali v njegovih srcih, najboljši dokaz, da so narodni, da so v najvišjeenem pomenu pristno narodni. — Kot dostavek naj omenjamo še velečastnega trenutja s shoda. Velečast. gosp. župnik Babnik je dvakrat vprašal vso zbrano, nešteto množico: „Ali nam zaupate?“ In dvakrat je zagrmelo vseh štirinisoč moči: „Zaupamo!“ — Glasu jedinega značajnega ljudstva se nobena sila ne ustavi, to pomnimo tudi mi ter zaupajmo tudi mi v Boga in v naše dobro, pošteno, slovensko ljudstvo.

(Odlikovanje) Č. g. Matej Tavčar, župnik v Komendi, je imenovan kn. šk. duhovnim svetnikom.

(Kanončno vmeščena) sta bila danes č. gg. Peter Ogrin, župnik pri Sv. Duhu v Velikem Trnu, na župnijo Suhor, in Ludovik Jenko, župnik v Knežaku, na Sv. Duh v Velikem Trnu.

(Františkanski samostan pri „Mariji Pomagaj“ za Brezjah) C. kr. deželna vlada kranjska je dala, pooblaščen

Katoliški shod v Novem Mestu

v nedeljo, dne 6. avgusta 1893.

Uvod.

Prvi slovenski katoliški shod je sploh poživil katoliško zavest med Slovenci. Med njimi Dolenjci niso ostali zašnji; pokazali so to, ker so prišli ob tej priliki v belo Ljubljano v obilem številu, dasi je zveza z Ljubljano ravno Dolenjcem doslej najmanj ugodna. Zlasti pa se je jelo gibati Novo Mesto, naravno središče Dolenjske. Ko se je ob novem letu ustanovila v Ljubljani stalna komisija za II. slov. kat. shod, se je po njenej želji kmalu osnoval v Novem Mestu pododbor — menda prvi med vsemi.

Bilo je začetkom meseca aprila, ko se je zbralo na poziv g. dr. Marinkota nad sto vrlih mož v rokodelske hiši — od daleč in blizu iz vseh stanov; med njimi je bil navzoč tudi g. deželni in državni poslanec Pfeifer. Navdušeni za sveto katoliško reč so osnovali brz pododbor, ki naj bi po močnosti skrbel za to, da se sklepi katoliškega slovenskega shoda bolj in bolj izvajajo — zlasti gledé na narodno organizacijo. Opomnim še, da so pri tej priliki zbrani možje enoglasno zatrdili, da pri volitvah nikdar ne bodo dali glasu možu, ki ne bi obljubil, da mu bodo resolucije I. slov. kat. shoda vodilo pri njegovem delovanju.

Izvoljen pododbor se je trikrat sošel, da se posvetuje, kako bi se dalo na Dolenjskem največ doseči; ali vselej je bila misel vseh: treba je v Novem Mestu shoda katol. političnega.

Odlotil se je odbor slov. kat. političnega društva, da osnuje v Novem Mestu shod. Za dan smo se kmalu sjeedinili; a drugo je bilo gledé na prostor in način, kako naj se reč vrši. Ljubljanski gospodje so menili, da naj bode shod v zaprtem prostoru in sicer proti vstopnicami, kakor je bilo sicer v navadi; Novomeščani pa so želeli, da mora biti shod pod milim nebom dovoljen vsacemu brez izjeme. Tudi tu je slednjič smagala dolenjska stanovitnost, določilo se je, da se bode shod vršil javno 6. avg. ob 3. uri popoldne pred kasarno v Novem Mestu. Da so Novomeščani imeli prav, in da gospodom iz Ljubljane ni žal, da so se ušli, bode pač jasno pričalo sledeče poročilo o shodu samem.

Kako se je vršil shod?

1. Kedo je bil na shodu?

Znamenit ostane dan 6. vel. srpana za celo Dolenjsko. V njenem sreč se je zbralo štiri tisoč vrlih mož, da se slovesno prigrasijo k zastavi I. slov. katoliškega shoda. Katoliško politično društvo je ta dan v prvič tako daleč mej Dolenjci napravilo shod, ki je pričal, da je bilo ljudstvo pripravljeno nanj in da je bil valed tega — potreben. V soboto pred shodom je malo da ne celo noč lilo; tudi v nedeljo so se še vlačili oblaki po nebesu, a vreme je bilo vender le zborovanju tako ugodno, da si je ugodnejšega težko želeli. Se solnce je pogledalo izza oblčnih zavos, da pozdravi ta dosedaj popolnoma neznan prizor na dolenjskih tleh.

Prostor je bil jako primeren izbran. Pri vojašnici je bil postavljen okrašen oder za govornike

in druge gospode; po vežbališču pred odrom so se pa postavili poslušalci.

Dá petdeset čč. gg. duhovnikov in bogoslovcev je bilo navzočih sredi natačene množice. Če bi moral naštevati vse kraje, ki so imeli svoje zastopnike pri shodu, bi pač ne vzmogel takega dela. Bodi nekaj imen! Smihel-Stopiče, Mirna peč, Skočijan, Šmarjeta (do 50), Bela cerkev, Brusnice, Mokronog, Črmošnjica, St. Jernej, Podgrad, Šentpeter, Sv. Trojica, Poljanica, Toplice, St. Rupert, Trebelno, Prečina, Velika vas, Studenec, Križovo pri Kostanjevici, Bučka, Zuženbreg itd., so poslali svoje može; celo iz daljnega Suhorja, Črnomlja, Metlike, Radovice, Ambrusa, Hinj, St. Vida, Višnje gore, St. Janža in Rake se jih je mnogo potrudilo v lepo Novo Mesto, dokazujoč s tem svojo izredno vnemo.

Malone vse občine so zastopali župani ali vsaj srenjski svetovalci, tako, da lahko rečemo: svet dolenjskih mož je bil zbran pri veličastnem shodu. Posebej omenjati moramo častito trebanjsko faro, ki je imela župane svoje srenje, vse svetovalce in mnogo drugih mož pri zborovanju.

Ta lepi vzgled katoliške zavesti zasluži, da ga s poudarkom beležimo in pohvaljamo. Sicer pa hvalo zaslužijo vsi, prav vsi brez razločka, ki so od pota utrujeni skoro tri ure pasljivo in mirno, dejal bi, nepremično stali v gneti in poslušali besede govornikov.

Nekateri so prišli po šest, osem, da celo deset ur daleč, in valed tega pač lahko s ponosom pokazemo našu nasprotniku, rekoč: „Če meniš, da boš pri takih požrtvovalnih in navdušenih možeh kaj opravil, poskusi, mi se ne bojimo zanje.“

Katoliška zavest je slavila svoje zmagovalce; Dolenjska pa je praznovala praznik, ki jo je poživil z novim upanjem boljše bodočnosti. Ni ga imena na svetu, v katerem bi se bilo moglo zbrati toliko ljudi iz tako daljnih krajev v posveto, le katoliško ime to vzmore. Ključ jih v kakoršenkoli namen skupaj, vabi, kakorkoli znaš, tako mnogobrojne častite, navdušene skupščine nikdar ne skupiš, razven če jo vabiš v katoliškem imenu.

Labko rečemo, da Novo Mesto še ni videlo takega shoda. Izmej duhovščine smo posebej opazili velečastite gg. kanonike: Hočevarja, Franka, Povšeta; čast. g. metliškega prošta in mnogo drugih.

Poleg kmetskega ljudstva in duhovščine je bilo zastopano tudi posvetno razumnštvo. Videli smo blag. g. župana Perko-ta, gimn. vodji g. dr. Detele in g. Senekoviča, vodjo kmetijske šole g. Dolenc, okr. sodnika g. Struelja, grofa Barbota, mnogo gg. uradnikov itd., itd., katerih vseh naštetih je nemogoče.

2. Začetek shoda.

Dobro tri je bila proč, ko otvori shod gosp. deželni in državni poslanec Fr. Povše kot podpredsednik katoliško-političnega društva. V navdušenih besedah pozdravi zbrani slovenski ljud nekako tako-le: „Pozdravljam vas, prečastita gospoda, najsrčnejše v imenu katoliško-političnega društva, katero je vas, vrle dolenjske domoljube, sklicalo na shod v središču prijazne vinorodne Dolenjske. Radosti mi je polno moje sreče, ko vidim tako ogromno število slovenskih

mož iz Dolenjske zbranih. Hvala vam, da ste se odzvali našemu vabilu! Ker je naše društvo po Dolenjskem manj znano, dordeva se mi potrebno, da v kratkih besedah razložim namen tega društva.

Izbralo si je starodavno naše géslo: „vse za vero, domovino in cesarja“ in vodilo nam je izrek nepozabnega prebлага slovenskega škofa Slomška, ki veli: „Dvoje nam je potrebno, sveta katoliška vera in jezik materinski.“ To dvoje hočemo zvesto četiti in neskaljeno ohraniti našim potomcem, kakor so to nam izročili naši verni pradedje. Naša prajša nam vелеvajo, da skrbimo za boljše gnotno stanje, da se preosnuje in vredi socialni red v človeški družbi strogo po krščanskih načelih, kakor to tako lepo uč: naš od Boga tako izredno blagoslovljeni sveti oče papež Leon XIII.

Resni so časi za naš narod, bodi si v gospodarskem, bodi si v narodnem pa tudi verskem oziru. Nesrečni lažiliberalizem skoval je le take zakone ali postavbe, katere so pripomogle k nečutenemu razvoju velikega kapitalizma, ugonobile pa male revnije delujoče stanove, osobito rokodelski, obrtni in poljedelski stan. Namesto male obrtnije nastale so velike tovarne s tisoči ubogih tlačanov. In kako bridko sdihuje ubogi kmetovalec pod butaro ogromnih plačil, davkov in drugih stroškov. Drugače mora postati, ohraniti se mora srednji stan v človeški družbi, očvrstiti osobito kmetijski stan, najzanesljivejši stebler človeškega reda pa tudi države.

V narodnem oziru nas čakajo še hudi časi, težki boji za naš naroden obstanek. Omenjam le na ravno te dni izšli program tako zvane nemške narodne stranke, ki je bila celó za to, da se naša država nekako federativno preosnuje, da se izločijo iz državnozbornske zaveze čisto slovanske dežele, Galicija in Dalmacija; to vse pa, da bi dobili osobito nas Slovence v pest in popolno oblast. Oprezni tedaj moramo biti in stati na braniku za našo milo materinščino.

Pa tudi v verskem oziru moramo biti na strati. Res je, da je naše slovensko ljudstvo, hvala Bogu, verno in zvesto udano svoji sveti veri, kakor to tako lepo spričujejo mnoge prekrasne, božji časti posvečene in zgrajene cerkve, ki dišijo naše hribe, grče in doline. A prav zaradi tega, ker naše katoliško-politično društvo čez vse ceni to lepo čednost našega dobrega naroda, zastaviti hoče vso svojo silo v to, da ohrani ter okrepi to dražestno svetinjo našemu narodu v polnem svitu in tako lepo, kakor so jo nam zapustili naši verni pradedje.

Dnevni red današnjemu shodu in govori, katere boste slišali, vam bodo nadalje še pokazali, po katerih potih hoče hoditi naše društvo ter služiti domovini in ljubljenu narodu slovenskemu.

Predno preidemo na izvrševanje dnevnega reda, imam čast, naznaniti vam, da so nam došli prijazni pozdravi.

Gospod dr. Papež izreče za tem iskren pozdrav blag. g. deželnega glavarja O. Detele, kar je vzbudilo nepopisno navdušenje mej vsemi udeleženci shoda.

Vsi so bili navdušeno vsprejeti. Predsednik shodu, g. Povše, pozove na to blag. g. primarija dr. Vinka Gregoriča, naj govori. O tem govoru, moremo reči le to, naj se ne bere, marveč naj se proučava. Široko duševno obzorje, svobodno, strogo logično naziranje in ljubeznjiva umljivost ga dajo. Gromovito priznanje vsega shoda, ki se je pojavilo po govoru, je bilo popolnoma zasluženo.

3. Govor dr. V. Gregoriča:

Čast mi je danes govoriti o naši organizaciji. Kaj je organizacija?

Ako hočemo biti dobro organizovani ali vreden, mora sleherni državljani, ki ima pravico in dolžnost odločevati v javnem življenju, vedeti zakaj se gre, in pripravljen biti v odločilnem trenutku složno delovati z drugimi svojimi somišljeniki. Tej slogi morajo pa v podlago biti ena in ista načela, katere vsi priznavajo za prava in resnična, in po katerih je edino mogoče uspešno, složno delovati. Ta načela morajo biti vzvišena, stalna, ne od danes do jutri, morajo človeka napeljavati k dobremu in blatu njegovega srca, da bo njegovo delo, dovršeno po teh načelih, tudi v resnici dobro. Katero je pa to načelo, ki edino zamore vezati vse narode sveta, katero edino zamore napraviti slogo in mir med ljudmi? (Odgovor na to vprašanje ni težek.

Kdor pozna zgodovino, ve, da je le ideja krščanska, vera krščanska, tista vez, ki veže ves svet, da le na krščanskih načelih stoji ves sedanji red na svetu, stoji vsa omika narodov, in ako se podere ta stebler, podere se z njim tudi človek, kajti Kristus je vzbudil v nas še le človeka in ako zapustimo njega in njegove vzvišene nauke, izgine tudi iz nas človek, in živalska strast stopi na njegovo mesto.

Bodimo krščanski, se sliši vsaki dan. S tem bomo reči, bodimo verni, spojujmo zapovedi, bodimo usmiljeni, pravični, dobrodelni, i. t. d. z jedne besedo, skušajmo si pridobiti vse one lastnosti, katerih nas uči vsak dan sv. katoliška cerkev.

Ta načela se ne spreminjajo, ostanejo večna resnična, ker so nadnaravna. Mi smo katoličani, živimo po naukih sv. katoliške cerkve; ali ni umesno, da naj ta načela veljajo tudi v javnem, v političnem življenju, ali ni umesno, da bodo tudi postavbe narejene po teh načelih dobre, ali ni umesno, da se bo na podlagi teh načel vrnila sloga in zadovoljnost med narode, da bodo spoznali, da smo vsi otroci jednega Boga, in da moramo ljubiti bližnjega ko samega sebe. Iz posameznih oseb sestavlja se družina, iz družin sestavljajo se vasi, trgi in mesta, iz teh sestavljajo se država. Ako krščanska načela blažijo posameznega, blažijo tudi družino, blažijo tudi vasi, trga in mesta, blažijo tudi državo.

Živimo v ustavni državi, to je, ljudstvo si izbira svoje zastopnike, ti se zbirajo v razne zastope, kakor občinski, deželni in državni zastop, ter sklepajo z večino glasov postavbe, po katerih se mora dotične dežele ali države prebivalstvo ravnati. Ako so za nas katoličane v zasebnem življenju mero-dajni katoliški nauki, koliko bolj moramo skrbeti, da ti nauki veljajo tudi v javnem življenju, v politiki, kjer se odločuje narodov sreča in nesreča. Z liberalizmom v politiki menjavajo se tudi vladni sistemi, izumirajo po človeški pameti, kot edini pravi voditeljci. Postavbe so prišle in izginile, stalnost v politiki je zginita, ker človek se je skušal ločiti od Boga, hotel je postati samostojen; tako zvana prostost v mišljenju nadvlada sedaj tudi v politiki. Reči smem, da se tu vresničuje latinski pregovor: quod capita, tot sententiae, vsak svojo trob, s kakšnim uspehom, nam kažejo žalostni nasledki liberalnega gospodarstva na narodnem, gospodarskem in socialnem polju.

Pozno sicer, a vendar le začnejo se zapeljati ljudstvu odpirati oči. Gleda pred seboj globoki prepad, v katerega se mora zvrtni, spozna pa tudi pred prepadom rešitev, trdni neomahljivi sveti križ, katerega se krepko oklepa, da se reši gotovega pogina. Koliko zla je prišlo nad človeštvo v zadnjih desetletjih, ko so se jeli narodi, zapeljani od gladkih liberalno-tidovskih sleparjev, odtujavati krščanski

veri. Po imenu sicer ostali so otroci matere cerkve, ali namesto, da bi otroci slušali mater, zahtevali so, da naj bo mati podložna dekla ošabnim otrokom. A srce materno ne odneha, vedno vabi svoje otroke k sebi, uči jih, in jim odpušta, in otroci njeni jo vedno bolj slušajo. Občno katoliško gibanje pričelo se je po vesoljnem svetu. Na severu in jugu, od vzhoda do zahoda zbirajo se zavedni katoličani po katoliških shodih, zbirajo se v katoliško-politična društva, da dosežejo ustavnim putem katoliškim načelom prvo veljavo v javnosti, v politiki. In to je, gospoda slava, katoliška organizacija ali vredba. Kar drugod storé, to je tudi nam Slovencem mogoče, le pričeti moramo, in pričeli smo že lansko leto s I. slov. katol. shodom.

Nasprotniki pokazali so se takoj, ali zaman; niso mogli ustaviti katoliškega gibanja, ki sedaj z novimi močmi preveja vse slojeve našega naroda. Da se to skupno delovanje nadaljuje, da se vresniči resolucija I. slov. katol. shoda o katoliško-narodni organizaciji ali vredbi, katera je Vam gotovo mnogim dobro znana, zato bodi skrb vsakemu iz med nas. Nobena še tako dozdevno neznatna volitev naj se ne smatra premalenkostna, da bi ne bilo vredno postaviti se za katoliška načela; veriga le tedaj drži, ako so posamezni člani trdni in dobro med seboj zvezani; istotako pri politični organizaciji. Zaradi tega naj se snujejo v večjih krajih naših krajevni odbori, ki bi bili zopet zvezani s pododbri po deželi in z glavnim odborom stalne komisije v Ljubljani. Zbirajo naj se možje večkrat v razgovor o našem političnem stanju, in posebno ob času volitev naj bodo edini in složni za tistega kandidata, o katerem so prepričani, da je v resnici katoliški mož. Organizovati se moramo v tem smislu, da hočemo povsod, zasebno in javno v vseh zastopih, kjer se odločuje osoda našega naroda, kjer se odločuje osoda Avstrije sploh, povdarjati naša katoliška načela, in le po teh načelih sklepati zakone.

Tu ni nobene srede, ali za ali proti, jasnost mora biti, ker ako vlada mrak, ne razločimo dobro, kdo je za nas in kdo proti nam.

Umevno je, da mi Slovenci sami ne moremo ničesar doseči, kajti premaloštevilni smo; zaradi tega nam je treba iskati zaveznikov, in ti so enako misleči katoliški možje raznih narodov širne naše Avstrije. Če je katoliška skupina v protestantovski Nemčiji mogoča, zakaj bi ne bila mogoča tem bolj v katoliški Avstriji.

To bi bila glavna poteza naše organizacije. Nasprotniki katoliškega složnega delovanja, žalibog tudi med Slovenci, nam ugovarjajo, da smo nazadnjaki, protinarodni in nesposobni z našimi katoliškimi načeli delovati v javnosti. Slišal sem sam večkrat besede: „No, katoliki, kaj pa hočete? Nas potieniti v srednji vek nazaj?“ Ime „katolik“ postalo je nekako zaničevalni izraz, žalibog tudi pri nas v ustih katoličana samega.

Predaleč bi me peljalo in prekoračil bi meje svojega govora, ko bi hotel na drobno razpravljati blagodejni vpliv krščanstva na vse naše javno življenje. Hočem le nekoliko besedij spregovoriti o vplivu katoličanstva na narodnost in socialne razmere.

Kdor pozna tok sedanjega časa, mi bo gotovo priznal, da stopa socialno vprašanje na površje. Ni kraja na svetu, kjer bi se pereče socialno vprašanje ne razpravljalo, in poskusi priti do ugodne rešitve, so brez števila. In kje tiči vzrok zamotanih socialnih razmer? Odgovor na to vprašanje Vam podaja okrožnica sv. očeta Leona XIII. o delavskem vprašanju. Človeštvo odtujilo se je krščanstvu v

javnem in zasebnem življenju, močnejši skuša slabjšega podjarmiti in mu odreka pravico do obstanka. Svet topi se v morju divjih strastij, človek pozabi v tem divjem lovu po posvetni časti in imetju, da so pred Bogom vsi ljudje jednaki, bogatin in revež; kapital skuša uničiti delavca in kmeta. Ali ne opazujemo vsak dan, kako zapuščajo naši rojaki kar trumoma rodno zemljo? Kaj je temu vzrok, mar li jezikovno vprašanje? Ne, slabo gmotno stanje, revščina žene ljudi v Ameriko, da si pridobé sredstva za obstanek.

Odstraniti socialno vprašanje e jedino le mogoče na podlagi krščanskih načel, v smislu okrožnice Leona XIII. Zaradi tega je vsacega zavednega katoličana sveta dolžnost pri vsaki priliki delati na to, da vstopijo v zakonodajalne zastope res katoliški možje, ki ne delajo za korist posameznega, nego za korist ljudstva, kakor jim velewa njih katoliška zvest. Ako osnujemo mogočno katoliško stranko v Avstriji, zginil bo lahliberalizem in z njim polagoma vsaj ojstrine zamotanega socialnega vprašanja.

Katoliško-narodna organizacija ne stavi na prvo mesto narodnosti. Zaradi tega smo morali slišati marsikatero psovko in jo bomo še slišali. Na take dvomljive ugovore odgovarjati zdi se mi tukaj neumestno. Za narodnost ne dela tisti, ki jo nosi pri vsaki priliki v ustih, ki za narod jé, pije in spi. Za narod dela tisti, ki ima zanj srce in ki to kaže ne z besedami, nego z dejanji. Narod še ni rešen, ako se mu vedno le poudarja, da je že vse pridobljeno, ako se mu obrani jezik. Duša in telo naroda ostati morata zdrava in nepokvarjena, materni jezik naj se rabi v poučevanje naroda, ne pa v pohujševanje. Naš narod je majhen, reven, ne more se nikakor meriti z mogočnimi sosedi, ki požljivo stegajo roke po slovenski zemlji. Dobili jo bodo kmalu v svoje roke, če se ne pomaga vedno bolj propadajočemu kmečkemu stanu, korenini našega naroda, na noge. Tu se dela za narod, to je pravo narodno delo. Vsak mi bo pritrdil, da ima narodnost le tedaj pravo podlago, da se zamore le tedaj uspešno razvijati, ako je prebivalstvo v dobrem gmotnem stanju, ako je neodvisno od tujega kapitala, ako se skrbi za njegovo dobro vzgojo. To je bilo navodilo, katero je naše prednike navduševalo, vse za vero, dom, cesarja. Učiti narod po katoliških načelih, na podlagi njegove vere krepiti in napeljavati ga k dobremu, to je bila prva skrb voditeljev njegovih. Potem bo ljudstvo tudi ljubilo svoj dom, potem bo tudi v resnici narodno, bo tudi v resnici avstrijsko. Če je bilo to gaslo z „vero“ na prtem mestu takrat dobro, ko so se Slovenci budili iz svojega narodnega spanja, če jih je to gaslo pripeljalo do današnjega razvoja, zakaj bi se sedaj naenkrat odtujili temu gaslu, in mu odvzeli tisti biser, ki je od nekdaj dičil slovenski narod — vero. Moderni liberalizem neče o veri nič slišati. Vera naj se ne vmešava ne v šolo, ne v politiko, ne v vednost, ona krščanska vera, kateri se imamo Slovenci zahvaliti za to, kar smo, naj izgine iz javnosti, naj se odreče vsakemu vplivu na osodo slovenskega naroda, na osodo Avstrije sploh, zato ker nekatere ovira v njih sebičnem delovanju. Ne, in tisočkrat ne! Slovenski kmet je konservativen in ta se ne dá tako kmalu s puhlimi frazami omamiti; in ker ravno tista živa katoliška zvest slovenska najbolj ovira pri nas na Slovenskem razvoj liberalizma, zaradi tega kar naenkrat tisti hrup, da je vse, kar nosi na čelu ime „katoliško“, protinarodno, brezdomovinsko. S tem se hoče ljudstvo zbagati, se hoče speljati na tisto pot, na katero je speljal liberalizem sploh narode. Da se tudi to pri nas ne zgodi, to zabraniti je naloga katoliško-narodne or-

ganizacije. Ohranimo ljudstvu tista načela, za katera so krvaveli naši pradedi proti divjemu Turčinu, ohranimo našemu narodu tisto živo katoliško zavest, ne samo v zasebnem, tudi v javnem življenju, katera edina ga je rešila narodnega pogina, in storili bomo narodno delo v pravem smislu besede.

Katoliška vera nas uči, da se morajo ljubiti vsi narodi, saj je vse jeden Bog stvaril, da močnejši narod ne sme zatirati slabjšega; vsak ima pravico do obstanka, vsak lahko živi in deluje poleg drugega. To je katoliško načelo, in narodni prepir bi v Avstriji kmalu pojenjal, ako bi ta načela prišla v veljavo. Zaradi tega je naloga katoliško-narodne organizacije delati povsod na to, da v zvezi s katoličani v posameznih deželah, v Avstriji sploh, pridejo takimohje v postavodajalne zastope, katerim je to načelo sveto.

Katoliško-narodne organizacije naloga je pa tudi slovenskemu narodu pokarati, kje da mu preti nevarnost, varovati ga, da ne zaide na kriva pota. Zaradi tega je treba neobhodno shodov, razgovorov, je treba organizacije. Vsak zavedni Slovenec mora vedeti, za kaj se gré, in kako mora postopati, da služi skupnim koristim naroda in države.

Vse za vero, dom, cesarja bilo je vodilo I. slov. katol. shoda. Tega gasla držimo se tudi mi; organizujmo se, da bomo zavedni katoličani, potem bomo tudi zavedni Slovenci, zavedni Avstrijci, potem bomo tudi Slovenci v mogočni Avstriji srečni, z duševnim in gmotnim blagostanjem obdarjen narod!

Poročilo deželnega in državnega poslanca gospoda Viljema Pfeifferja o delovanju v obeh zborih, je bilo kot drugi govor na dnevnem redu. Gospod poslanec je že dalje časa bolehen; moral je v toplicah iskati pomoči in bolezen se mu še sedaj precej pozna, vendar pa ni hotel zamuditi prilike, da se ne bi pokazal na katoliškem shodu svojim volilecem. Javno je pokazal svoje pošteno in pravo slovensko mišljenje s svojim nastopom ob tej priliki; s svojim govorom pa je pokazal svoje gorko srce za vse slovensko ljudstvo sploh in posebe za svoje volilce, ki so glasno priznavali, da so zadovoljni z njegovim delovanjem.

4. Govor poslanca V. Pfeiffer-ja.

Vsak poslanec je dolžan biti vedno v dotiki s svojimi volilci, obiskovati volilne okraje po zvršenem zborovanju, ali pa pri drugi priliki. Spolnujoč to dolžnost, obhodi sem, kadar je bilo potrebno, svoje volilne okraje, udeležil se shoda 4 aprila t. l. v Novem Mestu, in tudi današnjega zborovanja se radostno udeležujem.

Stopim pred Vas, prečastita gospôda, velečlenjeni volilci, ne z namenom, da bi obširno ponavljal deželnega in državnega zbora razprave, katere ste kot pozorni čitatelji novin itak zasledovali.

Čtali ste, da so se sklenile važne trgovske pogodbe, izmed katerih vinorodne kraje najbolj zanima od 20 gld. na 3 gld. 75 kr. znižana carina za uvažanje laškega vina v naše cesarstvo.

Labi so se hitro poprijeli te znižane carine ter v kratkem času (3 $\frac{1}{2}$ meseca) od 1. oktobra 1892 do 15. januarja 1893, uvozili v Trst in v Reko (okroglih) 500.000 hektolitrov svojega jako cenega vina; kakor je znano, prizadeva pridelovanje vina Lahom neznatne troške; lahko postavijo po 10 kr. liter vina v Trst ali Reko, tako, da so za 500.000 hektolitrov vina skupili pri nas v par mesecih najmanj 5 milijonov gld., katera svota izselila se je iz našega cesarstva v tujo laško zemljo; pa ne samo naš denar gre na Laško, ampak silno nizka cena laškega vina pritiska tudi vinsko ceno vinorodnih dežel.

Dunajski kmetijski in gospodarski list je izražal, da je znižana carina samo Dalmaciji dosedaj oškodovala za 7 $\frac{1}{2}$ mil. gld., ker so dalmatinski vinorejci toliko ceneje prodajati morali svoje vino. — Če se vdomači enkrat pri nas tuje vino, težko ga je izpodriniti; trg enkrat izgubljen, se ne pridobi lahko nazaj.

To nesrečno pogodbo znižane carine na laško vino imenoval sem jaz trino uš št. II, ker je ravno tako pogubna za vinorejce, kakor trina uš št. I vino gradom. Kakor pri sklepanju trgovskih pogodb, tako tudi pri prenosu naše denarne veljave, oziroma pri vpeljavi zlate valute, vlada ni poslušala svarilnih glasov, da se bo zlato podražilo, da bo pri prodaji, oziroma pri nakupu zlata nastal ropet ali, da bodo zlati dobiček imeli le židovski spekulantje itd. Žalibog, prehitro uresničila se je ta bojazen, danes imamo že 4 $\frac{1}{2}$ ali, namesto svetlega zlata umazan papir, vrh tega pa par sto milijonov goldinarjev več dolga, tako, da prenega naš državni dolg ogromno svoto 4000 mil. gld.

Od te velikanske svote moramo plačevati vsako leto blizu 165 mil. gld. obresti; težko zmagujemo plačevanje zemljiškega davka, ki znaša na leto okroglih 37 mil. gld., za obresti pa moramo šteti 165 mil. gld. Enkrat šteti 165 mil. gld., je neizmerno veliko; vsako leto pa 165 mil. gld. plačevati, je blizu toliko, kakor petkratni zemljiški davek.

Če kdo od nas najme posojilo, se ob enem zaveže, da ga vrne v primernem času; ravno tako bo treba resno misliti, da se pričenjajo vračati državni dolgov. Ako se zmanjšuje potem poplačila državni dolg in njega letne obresti, tem potem bo sčasoma mogoče znižati davke.

Opazujemo v nekaterih dobro gospodarjujočih državah, da se ravno v tisti meri, kakor se plačujejo državni dolгови, znižuje ta ali oni davek. Kdor je pravi prijatelj ljudstva, mora torej delovati na to, — da breme državnih dolgov zmanjša, ne da bi se pri tej operaciji — kar je samo ob sebi umetno se kratile pridobljene pravice raznih ustanov itd., ampak tako, da dobijo dotični državni upniki celo svoto, katero jim je država, ko je najela posojilo, obljubila obrestovati.

Tako se je n. pr. letos zgodilo pri konverziji takolimenovane marčne rente. Ako se pa hočeje poravnati stari dolгови, je pred vsem neizogibno potrebno, da se ne delajo novi, kar je pa le mogoče, če se pri vedno rastočih troških za vojaštvo odločno in resno izreče: „Do sem in ne dalje!“

Voljno in potrpežljivo prenašali smo do sedaj ogromne troške oboroževanja, tudi dosedaj nismo nasprotovali sklenjenim zvezam raznih držav, samo da se ohrani ljubi mir, ker je krvava vojska s svojim morilnim orožjem in smrtonosnim strelivom najhujše zlo, ako se pomisli, koliko narodnega premoženja vojska za zmiraj uniči.

Dasiravno izdatki za našo vojno posebno od tistega časa, ko je Nemčija vzela nesrečni Franciji dve kronovini, od leta do leta naraščajo, tako, da so že neznosni, čuli so se v novjšem času nekateri pruski glasovi, očitajoči nam, da so naše vojne priprave nezadostne. Za tako očitanje se nam pač ni treba zmeniti; če dobimo proste roke, lahko s svojo politiko na drugo pot krenemo, tako da si vsaj vedno in vedno ne bomo nalagali novih bremen.

Če tedaj troškov oboroževanja ne povečamo, če štedimo pri raznih strokah državnega gospodarstva, bode sčasoma možno, da se vnovič ne zadolžimo ter pričnemo zmanjševati državne dolgov.

Za to treba resne volje; — saj se lahko prične z malimi prihrankami n. p. pri umiroavljenju raznih

uradnikov in vojakov, katere proti njihovej volji pošiljajo v prezgodnji pokoj, dasiravno bi se radi služili.

Varčnega gospodarstva treba ne samo v državi, ampak tudi v deželni in občinski upravi ter v zasebnem življenju; take prihranitve so mogoče, ako se na primer sridanji celdnevni pouk skreči na deželi v poldnevni pouk, tam kjer še ni vpeljan ter se na ta način prihrani mnogo stroškov za vgradbo novih ali za razširjenje obstoječih šol, ob enem pa šolski otrok doma starišem vsaj pol dneva pomaga pri delu namesto drago plačanih delavcev; ako se dalje zamašijo (zataknejo) viri rastočega siromaštva, n. p. da se odstrani ali vsaj omeji nesrečna prosta ženitev.

Kdor ni nalašč zaslepljen, vidi in mora videti, da ravno prosta ženitev pahne največ gospodarjev v gospodarski pogin, da prej trdne hiše propadajo ena za drugo; gospodarski propad pa vleče navadno seboj tudi moralni. Omejitev proste ženitve je naša narodna dolžnost, ona je zahteva naše narodne socialne discipline, naše narodne odgoje, ker vemo, da se ljudstvo množi veliko veliko bolj nego sredstva za življenje — en oral njive ali vinograda n. p. ostane vedno enako velik, med tem ko prebivalstvo, katero se ima žveti iz tega orala zemlje, vedno narašča.

Skodljivost množitve ljudstva brez dovoljnih sredstev za življenje je žalibog vsakemu jasna; zateknimo toraj jednega glavnih virov te vsenarodne nesreče, odstranimo ali saj omejimo prosto ženitev, in hvaležni nam bodo najprej sedanji rod in potem še bodoči rodovi.

Ta omejitev ima (ogromen) važen socialen pomen, globoko zadira tudi v socialno vprašanje.

To vprašanje sili na dnevni red ali bolje ono je že na dnevnem redu. Kdor je le količkaj mislil o njem, zna da je treba za dobro rešitev tega vprašanja največ napora in vseh kulturnih moči narodov in vlad. Da je važno, zelo važno to vprašanje, vidimo jasno tudi iz tega, da ima previdna rešitev tega vprašanja ravno v svetem Očetu bistrega, modrega zagovornika. Mi moramo zato skrbeti, da se povoljno reši to pereče vprašanje; priznavamo pa ravno tako in še bolj želimo, da se reši na podlagi krščanskih načel, kakor jih je učil naš Izveličar, kateri sam ni delal razločka med bogatini in reveži, kar je podlaga pravega zdravega socializma.

V velikih potezah predložil sem Vam materialno stanje države. Mnogo je še drugih vprašanj, ki bi jih bil rad spravil na dnevni red — žalibog zdravstveni obziri, ker sem ravno prišel iz topline, mi danes še ne dopuščajo večjega duševnega napora. Hočem pa pri drugi priliki spregovoriti tudi o takih vprašanjih, o katerih (kakor n. p. o preosnovi davkov) i. t. d. danes še ne morem govoriti.

Preden se poslovim od Vas, preč. gospodje, moram še izreči gorečo željo:

Vsak od nas moral je zapaziti, da v zadnjem času veje Slovanom v prvi vrsti Slovencem neprijetna sapa.

Kdor bi bil o tem še dvomil, moral se je prepričati o resnici tega, kar sem sedaj trdil, iz „celjskega nemškega Parteitaga“.

Taki govori, tako hujskanje zoper Slovence in v državnih temeljnih postavah zaježene jim pravice je bilo do sedaj nečuvano. Hujskači so odlični člani one stranke, katera se sedaj ponuja vladi pri vsaki priliki; nadalje kakor je bilo čitati v novinah, kaže mnogo novejših določil in ukazov ravno to, da nismo brez nevarnosti, potem imenovanja štirih nemških profesorjev na celjski gimnaziji, katere obiskovalci so v ogromni večini slov. narodnosti i. t. d. Vse to so snamenja, da

nam je pričakovati hudih trdih bojev, hujskih morebiti, kakor smo jih kedaj imeli.

Sedaj velja starih Rimljanov rek: „In unitate robur“. V edinosti je moč in v tem smislu jaz, kakor vsak pravi domoljub gojim iskreno želje da bi prenehal nesrečni prepir v domačem taboru in da bi bili vsi brez razločka stanu ene misli, namreč te: „Salus patriae suprema lex“, „blagor domovine, ubozelega slovenskega naroda naj nam bode prva in glavna dolžnost in za njo v smislu starodavne zastave: Vse za vero, dom, cesarja zjedinito vse svoje sile. Ako, kar upam in iz srca želim, se izpolni ta moja želja, premagali bomo vse zapreke in priborili potomcem lepšo in srečnejšo bodočnost na podlagi vsestranske pravice in bratovske ljubezni.

Tretji govornik je bil namestnik deželnega glavarja in deželni odbornik g. dr. Fr. Papež. priporočujoč v izbranih besedah ustanovitev novega, ljubljanskemu pohratimnega katoliškega pol. društva. Temeljiti govor je bil jasno začrtan program katoliško-politične stranke. Duhoviti in strogo logični oddelek govora, koder opisuje pojem, razvoj, potrebo in koristi radikalizma priporočamo posebe vsem svojim bralcem v premislek. Poslušalci so navdušeni odobravalni govor; toda menimo, da je g. dr. Papežu najljubše priznanje zagotovilo, da se njegov predlog kmalu izvrši in da dobi Dolenjska kmalu svoje toliko potrebno katoliško-politično društvo.

5. Govor dr. Fr. Papeža:

Ljubezen do našega naroda vsvarila je željo v izvrševalnem odseku l. katol. shoda, da naj se izvrše čim najpreje sklepi ljubljanskega shoda, čim najpreje tudi po Dolenjskem; in zato smo določili današnji shod; — ljubezen do naroda je privabila in pripeljala na ta shod množino somišljenikov, toliko, kolikor jih še ni bilo dosedaj v tem mestu na nobenem shodu. Razpravlja se danes o velikih nalogah našega naroda — in te razprave naj imajo velike v marsikaterem oziru preosnovne posledice in daleč segajoči vtis na vse udeležence današnjega shoda, pa tudi na druge.

Resolucije prvega slovenskega katoliškega shoda izrekajo glavna načela katoliško-političnega postopanja za bodočnost.

To so načela, katera ne ostanejo samo beseda, katera morajo veljati kot dejstvo za neutrudno, požrtvovalno delovanje.

Iz teh resolucij si zberem jaz danes le eno samo, katera se glasi: „Prvi slovenski katoliški shod izraža željo, naj katoliški narodnjaki, kjer se kaže potreba, snujejo nova politična društva.“

Gledé izvršitve te resolucije je katoliška organizacija cilj in sredstvo. Z današnjim shodom je vlani še-le pričeta katoliška narodna organizacija dospela daleč naprej do one zmožnosti, katera je potrebna za novo početje.

Današnja vsestranska udeležba nam pa kaže, da je ravno sedaj pravi čas, da se v izvršitev resolucije, katero sem poprej prebral, — osnuje novo društvo za Dolenjsko v Novem Mestu, kakoršnega dosedaj še ni. In za to hočem danes govoriti.

Dosedaj so razvite strankarske razmere na Dolenjskem tako, da je narod na Dolenjskem za naša načela probujen, da se je oživila katoliško-narodna zavest, da je delovanje že pričeto na vseh krajih in da čvrsto napreduje tako, da je narod pripravljen za bodočnost, — za nove napredne čine, da torej nič ni čakati, odlašati, nič preračunjati, kar je že dosedaj preračunjeno, marveč, da se vsi somišljeniki zbero in vredijo svojo lastno sredino v novem društvu, in

da v tem društvu posvetijo svoje moči katoliško-političnemu velikemu smotru.

In to društvo ne more biti drugo nego politično.

Le v političnem društvu razpravljajo se vse težnje, vsa vprašanja, katera segajo v življenje posameznikov, občin, okrajev in cele dežele. — vsa vprašanja, katera so v kaki meri v zvezi z duševno omiko, z ljudskim zaslužkom, z občin m blagostanjem, in sploh z vsem, kar je v kakem obziru pod vplivom deželne ali državne politike.

V drugih društvih, kakor so že osnovana, se ne more razpravljati n. pr. o socialnem življenju, o delavski plači, o trgovinskih in obrtnih razmerih, o javnem varstvu, o krščanski vеди in umetnosti, o občinskih, deželnih in državnih volitvah. V političnem društvu je to mogoče.

In ravno to je Dolenjcem potreba ne samo omogočiti — kajti možno je to tudi v katoliško političnem društvu v oddaljeni Ljubljani — marveč treba je to tudi olajšati, ker je nastalo življenje hitreje, nujneje; veliko je takih zadev, katere veljajo posebe za Dolenjce, ki so osodopadne in morajo biti rešene nujno in v istih krogih, kateri so neposredno prizadeti.

Tako na primer: Kmalu se otvori dolenska železnica, promet se pomnoži, posebno tudi za premogokope, tovarnarje, veletržce, — obrt in kupčija se razvije; — pridejo pa tudi novi podjetniki, katerih ni bilo preje nič ali le malo videti; podjetniki bodo računali na dolensko revščino, na nizko delavsko plačo; — skušali bodo končno prehiteti domače ljudi v izkoriščevanju bogatih naravnih zalog, — prehiteti v dobičku, presegati v premoženju in vsled tega tudi v socialnem vplivu.

To bi bilo vsekako pogubno za narod, kajti to bi morda naredilo ali pomnožilo kmetški in delavski proletarijat, uravstveno revščino, rodilo bi reveže na duši, telesu in imetju.

V vseh teh ozirih je politično društvo na pravem mestu in pri takih razmerah je društvu naloga sodelovati z občinami, z deželnimi in državnimi poslanci, z deželno in državno oblastjo.

Pri takem sodelovanju pa postopa društvo vedno le po znanih, proglašanih katoliško-političnih načelih; torej mu je priložnost vplivati po lastnih načelih v blagodejne namene, narodu v gmetni in uravni blagor.

In za tako delovanje je menda vendar mogoče pridobiti še sodelovalcev v nasprotnem taboru.

Saj je treba v blagi narodni namen le nekaj sporazuma.

Saj ni treba nemogočega jedinstva v vseh stvareh, ni treba spojenja v eno celoto — dovolj je naravno sodelovanje.

Pri sodelovanju preneha vsaj toliko nasprotstva, kolikor je stvarno zapovedano.

Katoliško politično društvo slovensko je pač in bode stalo in sodelovalo na stališču, kakoršno je določeno na prvem slovenskem katoliškem shodu.

Vesoljna sprava z drugo narodno stranko bi bila torej misliti še le na tem našem stališču, in ker to ni dosežno, mislimo pa vsaj na dostojno mejsebojno občevaranje, kadar se gre za oboestransko priznana načelna vprašanja.

Upajmo toraj v taki vojni stan, v katerem se posreči vsaj takrat privabiti sodelavnika iz drugega tabora, kadar se gre za brezdvomno načeloma priznana narodno korist. In pri tem ozirajmo se še na enega sodelavnika.

V probujo slovensko katoliške zavesti je mnogo vplivalo slovensko-katoliško časnikarstvo.

To naj toraj tudi sodeluje z društvom z vso pozornostjo in poštvalnostjo.

To velja posebno glede „Dolenjskih Novic“.

„Dolenjske Novice“ so si priborile trdno stališče tako vplivno, da izrekamo željo, naj bo ta list sodelavec ali pa glasilo novega političnega društva; ostane naj pa v sedanjem obsegu, da je lahko pristopen ljudstvu. Ta list naj deluje vzporedno z ljubljanskim „Slovencom“, v kolikor se gre za vzajemne zadeve, deželne ali vesoljno katoliške.

Vsi katoliški listi pa imajo eno splošno nalogo pri sodelovanju s katoliško-političnimi društvi.

Društvu sodelavce naj bode toraj vse slovensko-katoliško časnikarstvo.

S tem sem došel sodelavnike zaželenega dolenskega polit. društva, kakor jih ima ali si jih želi tudi ljubljansko društvo.

Omenil sem nalogo časnikarstva kat.-slov., a ta naloga je zveza naloga vseh kat.-narodnih društev. Pri nas v naši deželi je še posebna naloga zastopati prava načela nasproti protivni nam stranki.

Ta naloga je: delovati v tesnejšo zvezo katoličanov raznih avstrijskih narodov in v prvi vrsti v tesno zvezo duhovščine s posvetnjaki.

Po vseh slovenskih pokrajinah mora oživeti mejsebojno občevaranje in razširiti se mora zaupanje posvetnih stanov v duhovniški stan, da se sporazumno vredi postopanje proti škodljivemu liberalizmu, kateri je imel dosedaj pri nas le nenameravane uspehe, da je namreč probudil in ojačil nasprotna prava načela prvega katoliškega shoda nasproti idejam pristašev nasprotna mlade stranke.

Mi ne moremo želiti in tudi ne želimo, da bi izginila mladih stranka, kakor nikdo ne želi, da bi izginila naša duhovita mladež, katera naj le bo prevzeta, dokler je nezrela in nedorasla.

V naravi hitro sprejemljive in še hitreje sprejemljive mladine imamo najjasnejšo sliko naše mlade stranke. Taka mlada stranka tedaj ni že sama po sebi narodu v škodo; nevarnost bi nastala stoprv, če bi ne bilo več moč, ki bi poleg glasne in nase ponosne mladine mirno in zvesto skrbeli za narodov obstanek in srečo njegovo, če bi mladina užgala moško treznost in politični razum, s kratka če bi jela nadvladovati.

Toda v manjši meri, kot je drugod v drugih državah, — je pri nas vrsta onih nezadovoljnih duhov, kateri skušajo, v sedanje življenje postavljati odlomke pravnega položaja iz oddaljene bodočnosti.

A kakšna bode državnopravna bodočnost? Na to politična nasprotna stranka odgovarja brez dolgega premišljevanja iz neosušljivega vira človeškega političnega poželenja.

Za njo ni nobene težave v vseh takih vprašanih; politična mladež misli, da je vprašanja že rešila, ko jih samo ugiblje, in da nič drugega treba ni, nego uvesti, kar je že sklenila.

To je njena pomota, proti kateri mora nastopiti konservativna stranka v boj, da vzdržuje sedanje gotove razmere proti negotovim sanjarskim obetom politične mladine. Gotove, varne razmere so nujno potrebne za vsak napredek, kateremu je odprta široka pot za vse socialne skupine. Naša naloga je, vzdrževati tako široko pot potrpečljivo in zaupno v božje zakone.

Konservativna ali — recimo primerno sedanjim razmeram — katoliško-politična stranka nikdar ne pozablja, da je vprašanje o najboljšem narodnem razvoju in o narodni sreči ob enem vprašanje o najboljši državni upravi. To vprašanje je za posvetne razmere človeštva najtežje, in o njegovi rešitvi vemo

mi sami po sebi le to, da se ugiba brez konca in da politične spremembe označujejo posamezne faze tega brezkončnega ugibanja.

Ravno ta prikazen v socialnem razvoju uti vsakega mislečega, da mora verovati na nernane zakone, mogočnejše od osebne in državne volje, stalne in neodvisne od vsakega. Brez te vere v večno Previdnost, temeljujoče v živem krščanstvu, ni stalnosti v dobrih, še manj pa trpežne vestnosti v slabih časih.

Samo napredujoča katoliško-politična stranka vstaja in ostane na svoji poti. Kar jo oživlja, je zaupanje v božjo pomoč, v večno trdna njena načela, v zdrave narodne sile in v lastno požrtvovalno silo. Najgotovjšo pot do pravega narodnega katoliško-političnega razvoja in življenja pa vodi vedno in povsod prava, goreča ljubezen do naroda.

Ljubezen do naroda nam je napotilo za politični boj, da obranimo in branimo kri svojega roda proti sovražnim nam narodom, da pa tudi uprav iz te ljubezni branimo trdnjavo svojega katoliško-političnega doma nasproti drugomislečim.

Ta ljubezen torej nam naj le brez prestanka pregreva srce.

Te nazore zastopati, razglasiti po svojih časnih, kazati pri svojih shodih, to je naloga novega političnega društva.

Podjetnim možem dolenjskim pa, kateri so že toliko dobrega storili za katoliško stvar mej Dolenjci, in kateri bodo tudi snovali novo društvo, želim iz celega srca dobrega vspeha in božje pomoči.

Cetrti je govoril prečastiti gosp. Jan. Babnik, ki slovi po celem Slovenskem kot izvrsten govornik. Njegov govor, ki ga celega prijavimo, je obravnaval gospodarske razmere na Dolenjskem in je bil tako poljuden in praktičen, da ga poslušalci niso mogli prebraviti. Marsikaj dostopnih opazk je poživilo poslušalce in jih osvežilo.

6. Govor g. J. Babnika.

Velepoštovani meščani in možje z dežele! Odbor slovensko-katoliško političnega društva v Ljubljani izročil mi je častni nalog, da govorim na tem slavnem shodu o socialnih, gospodarskih in društvenih zadevah naših. Odkrito povem, da mi prihaja malo vroče, kajti o tem predmetu govoriti se še nikdar poskusil nisem.

Ne vém, bodem li zmozel moj važni nalog? Duhovnik sem! Priprost župnik na Toplicah! Naši liberalci trobijo v enomer med svet: „Duhovnik, pusti politiko na strani! Njega težje bodi cerkev; tu prodajaj svojo modrost! Politiko in vse, kar je z njo v zvezi, prepusti drugim!“

Gospoda moja! Pravi katoliški duhovnik mora biti po svojem idealu, po svojem vzoru, ki je Jezus Kristus, — priznana nedosežen človeku in domoljub, in po nauku „apostola narodov“ vsemu vešč. Delokrog katoliškega duhovnika ne sega le do praga cerkvenih vrat; poklic njegov nalaga mu sveto dolžnost, da opominja, poučuje, prepričuje, svetuje in svari, bod si priložno ali nepriložno. Duhovnik, ki tega ne stori, ali si vselej stori ne upa, ni pravi duhovnik, ni dober pastir, je naj-mnjk, ki mu ni mar za ovce.

To vzvišeno stališče duhovnikovega poklica daje mi pogum, da govorim danes, brez ozira, naj že žanjem ali hvalo ali grajo, v najboljši zavesti, da spolnim le svojo sveto dolžnost!

1. Naši Dolenjci so večinoma poljedelci in vinorejci. Le v trgih in mestih bavijo se nekateri v obrtnijstvu. Pred 30 leti in še tudi pozneje pladevala je zemlja našemu pridnemu kmetu bogato znoj njegovega truda in dela. Imel je kruha in pi-

jače dovolj za se in za svojo obitelj. Žito, ki je preostajalo nad hišne potrebe, imelo je visoko ceno; na jesen prinesel je penosni gorenjski tovarnik lepo denarce za novi most. Dolenjski oratar, dobrovoljen že po svoji naravi, zapel je veselega srca poštno zdravico, hvaleč Boga za to „zlatno vinsko kapljico“.

Toda, kolika sprememba v kratkih letih! Danes ni žita, ni vina, za najmanjše domače potrebe ne. Pogostokrat slišimo naše kmete bitko tožiti: „Če se kmalu ne obrne na bolje, ne vemo, kaj bomo počeli!“

Kje pa tiči vzrok gospodarskega propada pri naših Dolenjcih? Moča in suša, mrz in toča, riža in uši, in še druge nezgode obiskujejo pogostoma naše kmete. In kje iščimo v prvi vrsti pomoči zoper te silne sovražnike našega kmetijstva? V katoliški veri! Sv. vera uči: „Dela in moli!“ To krščansko načelo, ki se, žal, pri sedanjem rodu bolj in bolj zgublja, mora zopet v veljavo priti. Prepričanje, da je Bog vladar in gospodar vesoljnega sveta, in mi le po milosti služabniki Njegovi, to prepričanje mora okiveti v naših srcih. Potem bomo dajali Bogu, kar mu gre: molitev, čast, zahvalo in pokorščino, in našim delom dal bo On svoj blagoslov. Živa vera, življenje po veri, sta prva in poglavitna pogoja, — sta podlaga naši časni sreči.

2. Znani pregovor pravi: „Pomagaj si sam, in pomagal ti bode Bog!“ Zemlja naša se je izmočila po dolgih stoletjih; njena rodovitnost vidno peša. Treba misliti, kako jo zboljšati; treba jo takorekoč prisiliti, da nam še rodi, da nam je še v prihodnje dobra krušna mati in ne brezsrčna mačeha.

Kmetiška in vinarska šola na Grmu Vam daje pouk in vzgled razumnega kmetovanja. Pošiljajte svoje sinove na to šolo, veliko dobrega in potrebnega se bodo priučili. V tem oziru priporočam Vam prav toplo „Dolenjske Novice“. Na čelu vsakega lista prinašajo „Dolenjske Novice“ pouk v gospodarskih stvaréh v poljudni besedi iz spretnega peresa moza-strokovnjaka, vodje napominane šole, blg. g. Riharda Dolence.

Vsaka vas naj bi imela vsaj po jeden iztis „Dolenjskih Novic“. Ne bodite neverni Tomaži, češ: „Kaj vse to pomaga, kazen božja je! Kadar bode Bog hotel, bode zopet bolje.“ To bi se reklo preveč predrzno zaupati v Boga. Pomagajmo si sami, napredujmo, in Bog nam bode pomagal s svojim blagoslovom.

3. Tretji uzrok pr-pada kmetijskega stanú so neznosni davki. Davkov imamo dandanes toliko, da mi ni mogoče Vam vseh naštetí po imenu. Stari možje poznali so le jeden davek, cesarski davek, ali fronte. Danes pa imamo deželni davek, deželno-šolski davek, okrajni in občinski davek, prihodninski in užitninski davek, pri nas na Toplicah imamo še tudi pasji davek, in v kratkem nas hoče skrbna vlada osrečiti še z osebnim davkom, kakor nam je povedal g. posl. Pfeifer. Ogromnega bremena navedenih davkov naš kmet in obrtnik pri svojih redkih pridelkih in pičlih prihodkih ne moreta dalje nositi. Če v tem oziru ne bode v kratkem zdatne olajšave, kar pa ni kazno, pridemo vsi s kmetijo na kant. Priporočili bodemo torej našim gg. državnim poslancem, da posredujejo pri visoki vladi za zlažanje davčnega bremena, kar so doslej tudi hvalevredno storili, priporočili njim, da se odločno ubranijo povikšanju vsakeršnega davka našemu kmetu in obrtniku. Država potrebuje denarja, potrebovala ga bode čim dalje več, to vemo. Ali išče naj denarja tam, kjer ga je še dobiti. Pri nas ga ni. Kjer ničesa ni, tam tudi cesar svojo pravico zgubil!

4. Našim kmetom primanjkuje delavnih močij. Dandanes tiši vse le v mesta; ondi se lažjeje in boljše živi, in malo več zasluži, kot na deželi. To marsikoga zvabi, da si gre službe iskat v mesto; na deželi ne bo že kmalu dobiti niti blapcev niti dekel. Ako pa posej, službujoč v mestu, zbolí ali oslabi, da za delo več sposoben ni, pride zopet na svoj rojstni kraj, in občina mora po sedanjí domovinski postavi zanj skrbeti. To je krivično! Kako pride občina do tega, da mora skrbeti za človeka, ki ga v celi občini nihče ne pozna; ki je bil rojen v mestu in spada k dotični občini le po svojem zakonskem očetu, ali po svoji nezakonski materi, ki sta živela 30 ali še več let v mestu, in bila tam tudi poročena! Domovinsko postavo torej treba spremeniti v tem smislu, da si sleherni pridobi domovinsko pravico v mestu ali občini, kjer je skozi deset let neprestano bival in delal. Na ta način bi se kmetškim občinam prihranilo veliko stroškov.

5. Še več delavnih močij vzame nam Dolenjecem Amerika. Amerika je našim Dolenjcem neki eldorado — obljubljená dežela, in nekateri mislijo, da se denar tam zajema kar z žlico. Res je, da je v Ameriki zaslužek boljši, nego pri nas; res je, da si nekateri, ki so zdravi, trdni, pridni in varčni, nekaj stotakov pridobijo; a v zadnjem času se je tudi v Ameriki zaslužek zdatno zmanjšal. Splošno torej velja pravilo: Pustite torej Ameriko — Američanom! Povsod dobro, najboljšo doma! Kdor hoče doma pridno delati in varčno živeti, se že tudi doma preživi. Pošteno vedenje, mirno srce in dobra vest je največje bogastvo.

6. Gospodarji naši obdelovati morajo svoja zemljišča večinoma sami s svojimi malimi nedoraslimi otroki. Odrasle otroke vzame jim ali Amerika, ali cesar. A tudi s nedoraslimi otroki si ne morejo veliko pomagati pri delu. Premajhni so še, prešibki za delo; poleg tega obiskovati morajo od pričetega sedmega do 14. leta šolo. Naši kmetje niso zoper šolo, oni hočejo in zahtevajo, da so otroci dobro poučeni. Naši kmetje le to žele in zahtevajo, da se sedanje šolske postave okoliščinam primerno spremené, da se pri šolskem obiskovanju dovolijo olajšave, ki so utemeljene v šolski noveli z dne 2. maja leta 1883. Ta šolska novela določuje, da se na deželi iz opravičenih vzrokov sme povsod mesto celodnevne pouka vpeljati le poludnevni pouk. S to olajšavo, katero je v zadnjem detelnem zboru predlagal naš deželni poslanec g. Pfeifer in katero zahtevamo tudi mi v imenu vseh starišev šolo obiskujočih otrok, šolski pouk ne bode kar nič oškodovan. Otroci se ne bodo nič manj, raje še več naučili; očetje jih bodo zamogli rabiti pri lažjih delih, in kar treba posebno še v poštev vzeti: troški za šolstvo bi se znatno znižali.

Čas poteka. Končati moram! Vprašam le, gospóda moja, ali se nam je čuditi, da naše kmetijstvo vedno bolj peša in propada, če ga tarejo tolike nadloge in se mora boriti s tolikimi težavami za svoj obstanek? Treba pomoči, hitre pomoči! Ako pomoč ne pride kmalu, zginil bode srednji stan popolnoma; ostal bode le proletarijat, naga revščina s strašnimi, cerkvi in državi enako nevarnimi posledicami, in kapitalizem s svojo brezsrčno oholostjo — vse bogastvo nakopičeno v zaprtih rokah nekaterih privilegiranih posameznikov. Bog nas obvaruj te nesreče!

Slavna skupščina! Slovensko katoliško-politično društvo in pododbor stalne komisije za drugi slovenski katoliški shod v Novem Mestu sta se jedino

iz tega namena snovala, da odvrneta to pretečo zlo gospodarskega propada, da pomagata svojim rojakom z vsemi postavnimi sredstvi. Ali nam boste zaupali? Ali nam boste verjeli, da smo vaši istiniti prijatelji, ki vam vse dobro želimo? Brezdomovinci nismo, kojim je narod in njegá blagor deveta briga. Mi ljubimo svoj narod! Iz njega smo se rodili, med njim živimo, z njim se veselimo in trpimo, njemu in njega pravemu blagru hočemo posvetiti vse svoje dušne in telesne sile! Ali nam boste zaupali? Po-
veste! Dobro! Če nam zaupate, stopite vsi pod našo staroslovensko zastavo, ki nosi napis: Vse za vero, dom, cesarja! Združeni pod to zastavo hočemo ne-
umorno in pogumno delovati na prosep in blaginjo svojega ljubljeneega slovenskega naroda v trdni nadi, da mu priborimo boljše in srečnejšo prihodnost! V to pomagaj Bog in naša resnična, neupogljiva volja!

7. Sklep shoda.

Gospod predsednik se v sklepnem nagovoru nekako tako le izrazi: „Izvršen je s tem naš dnevni red.

Nikdar ne pričakujmo pomoči in rešitve le od drugih. Sami si moramo pomagati! Zato zbirajmo se, pa posvetujmo se, kličimo in trkajmo.

S trdno vero in zaupanjem v Boga v srce ne bomo onemogli tudi v najhujših časih in bojih.

In tako odnesite, predragi dolenjski moške, po vsej prijazni Dolenjski prijazen spomin in navdušenost za vse dobro; skrbite, da sledi današnjemu navdušenju tudi trajno plodno delovanje!

Predno sklenem, spomnjam se dveh zlatih čednosti, ki tako lepo dičita naš slovenski narod, to sta neomahljiva udanost našega ljudstva svoji sv. veri in vidnemu poglavarju naše sv. katoliške cerkve ter nerazrušljiva zvestoba do Avstrije in do njenega vladarja. Menim, da ne moremo bolje skleniti današnjega veličastnega shoda, kakor s tem, da Vas povabim, da vskliknete z menoj iz celega srca: Slava našemu ljubljenuemu svetemu očetu Leonu XIII. in našemu dobrotljivemu vladarju cesarju Francu Jožefu I.!”

Tu nastopi od vseh burno pozdravljen blagorodni g. župan Perko, ki se v lep h besedah zahvalja katoliškemu političnemu društvu, da si je uprav Novo Mesto izbralo za shod in izreka iskreno željo, naj bi vsi lepi govori in vsi sklepi njegovi obstinili se. Hvaležni so bili vsi poslušalci za te gorke, iz srca prihajajoče besede. C. gosp. profesor dr. Marinko je še zahvalil predsednika gospoda Povšeta, čemur so vsi živahno pritrdili, in nekako ob tri četrt na šest je gosp. predsejnik, želeč vsem zbranim „z Bogom“, zavrnil sijajni katoliški shod v Novem Mestu.

Kaj naj pristavimo temu poročilu? Neki visoki državni dostojanstvenik francoski se je letos o priliki petdesetletnice škofovanja sv. očeta in o priliki srebrne poroke laške kraljeve dvojice izrazil tako le: „Kralji prihajajo v Kvirinal, narodje pa v Vatikan!“

Dá — narodje v Vatikan k Kristusovemu namestniku, da se od njega naučé pravega Izveličarjevega duha in po njegovem navodilu spoznajo zdravilo za svoje bolezni. Tudi naš narod je med njimi in svet ne pozna sile, ki bi ga mogla odtrgati od te poti. Ta zavest nam živi v srce tem gorkeje, čim več veličastnih dokazov imamo, da je nepremerno resnična. To zavest nam poživlja tudi prvi katoliški shod v središču zelene Dolenjske v lepem Novem Mestu. Bog živi vrle Dolenjce!

od ministerstva državno dovoljenje, da smejo oo. Frančiškani se naseliti pri romarski cerkvi na Brezjah pri Mošnjah ter napraviti ondi samostan za 5 duhovnikov in 4 samostanske brate.

(Lepa slovesnost.) Zadnji četrtek so se zbrali gospodje, ki so bili dne 25. julija 1858 v Ljubljani v mašnike posvečeni, pri soščolcu čast. g. dekanu moravškemu, Tomažu Kajdižu. Lepo se je vršila cerkvena slovesnost in veseli so obnavljali zbrani svoje spomine iz mladih dni.

(Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji.) Premaščeni so č. g. g.: France Pešec, kapelan v Laščah, gre v Cirknico; Alojzij Češarek, kapelan v Boštanju, v Logatec; Jan. Piber, kapelan v Sent-Jerneju, gre v Srednjo Vas v Bohinju; Venceslav Vondrašek, kapelan v Križevem pri Kostanjevici, v Sent-Jerneju; Janez Pfajfar, kapelan v Mirni Peči, gre za ekspozita v Harije; Janez Bezelj, kapelan v Logatcu, gre v Stari Trg pri Ložu; Janez Kalan, kapelan v Dolu, za mestnega kapelana v Kamnik; France Indof, kapelan na Dolih, gre v Prečino; Alojzij Železny, kapelan v Srednji vasi v Bohinju, v Šmartin pri Kranju; Janez Jelenc, kapelan v Dragatušu, v Podzemelj; France Češarek, farni upravitelj na Suhorju, gre za mestnega kapelana v Metliki; Anton Šmid, kapelan na Mirni, gre na Vinico. — Na novo so nameščeni č. g. g.: Mat. Rihar, semeniški duhovnik v Polhovem Gradcu, gre za kapelana v Lašče; Viktor Koechler, novomašnik v Ljubljani, gre za kapelana v Boštanju; Janez Legat, novomašnik na Breznici, gre v Križevu pri Kostanjevici; France Dimnik, novomašnik v Jaršah pri Ljubljani, gre v Leskovec pri Krškem; Anton Medved, novomašnik v Sent-Vidu pri Zatičini, gre v Mirno Peč; France Krevs, novomašnik v Mirni Peči, gre v Dol; Vincencij Čibašek, novomašnik v Kranju, gre na Mirno; Alojzij Jaklitsch, novomašnik pri Stari Cerkvi na Kočevskem, gre v Stari Log na Kočevskem; Karol Jaklič, novomašnik v Višnji Gori, gre v Faro pri Kostelu; France Juvan, novomašnik v Škofji Loki, gre na Dole; Josip Knific, semeniški duhovnik v Trbojah pri Smledniku, gre za Poklukarjevega beneficijata in kapelana v Gôrje; Tomaž Rožnik, novomašnik v Horjulu, gre v Polhov Gradec.

(Iz Mokronoga) se nam piše: Dne 3. avgusta so ondotni domoljubi po posredovanju g. ravnatelja meščanske šole in tajnika posojilnice v Krškem, Iv. Lapa-jne-ta, osnovali posojilno za mokronoški sodni okraj. Ustanovljajoči občini zbor za to se je vršil v gostilni „Pod lipo“ (pri g. Pletersku); predsedoval mu je naš vrli, za vse dobro vneti g. župnik Janez Virant. Za perovodjo je zbor določil domačega g. udučitelja J. Ravnikarja. Pretresavala in določila so se pravila. V načelstvo so bili izvoljeni sledeči gg.: župnik Janez Virant, načelnik; J. Ravnikar, namestnik in tajnik; J. Šbil, blagajnik; Jos. Rohrmann in Fr. Zupančič, odbornika; namestnika sta pa gg.: Ant. Majcen in Karol Šašel. Računskim preglednikom so se volili gg.: župnik Mih. Barbo, Jos. Errath, in Fr. Zupančič iz Radovnika pri St. Rupertu. Tej prekoriatni napravi voščimo mnogo uspeha in božjega blagoslova!

(Podpore deželnega zbora v prosep kmetijstva.)

Na predlog odbora kmetijske družbe dovolil je deželni odbor 350 gld. za ohranitev podružničnih drevesnic, in sicer dobé podružnica na Blokah 100 gl., v Mokronogu 100 gl., v Šmartnu 100 gl., v Škocijanu 50 gl. — Kot prispevek za zgradbo velikih ameriških sušilnic je deželni odbor dovolil 200 gld. in sicer za podružnici v Horjulu in Begunjah. — Za nakup zadržnih strojev: tovarniških bran, trijerjev, slamoznic in gepeljev je dovolil svoto 520 gld. — Za prešičerejo 230 gld., — za premovanje govedi v treh postajah 200 gl., za prireditve dirke v St. Jerneju 400 gld., za premovanje v Bohinju 100 gl., skupno svoto 2000 gl.

(Izpod Stola.) Pričakoval sem že nekaj dni kakega dopisa z Breznice, omenjajočega slovesnost, ki se je vršila dne 23. jul. v naši župniji. Ker ni ničesar čuti, dovolite, da Vam pošiljam jaz nekaj skromnih vrstic o tej svečanosti. — Naša fara je sicer že navajena takih slavnosti — novih maš — a vendar je bilo veselje zopet novo in vseobčno. Stopil je pred altar Gospodov ta dan naš župljan g. Ivan Legat. Vreme je bilo kaj ugodno, le ponosni gospodar Karavank ni hotel odložiti debelega oblačnega plašča. Slavnostni propovednik veleč. g. prof. Tomo Zupan je v jedrnatih in krasnih besedah naslikal vzvišenost duhovniško, ter dal duška svojemu iskrenemu domoljubju, proslavljajoč srečo naše mile župnije. Petje pri sv. maši je bilo res pravilno, veliki slavnosti primerno. Priobedu so se vrstile mnoge napitnice, v katerih se je napijalo sv. Očetu, cesarju, g. novomašniku itd. itd. Razšli smo se s pričetno željo, da bi Breznica v kratkem praznovala zopet enak lep dan. Gosp. novomašniku pa želimo prav iz srca obilo blagoslova božjega v novem stanu. Na mnogaja leta!

(Stoletnica obnovljene božje poti na sv. Gori.) Letos 29. septembra praznovala bo sv. Gora pri Gorici stoletnico, odkar je cesar Franc dovolil v navič odpreti slovečo božjo pot. V proslavi 100letnice priredila se bo 28. septembra procesija na sv. Goro. Brez dvoma bo velikanska.

(Z Blok) se nam poroča: Dne 2. t. m. smo slovesno sprejeli svojega novega župnika preč. g. Jak. Koritnika. Od nedelje pa do srede bilo je vse živo okoli cerkve in župnišča, postavljali so se mlaji, pletli venci in tukajšnji vrli dijaki so oskrbeli lepe napise. Dne 2. t. m. šlo je do deset voz z g. županom na čelu novemu župniku nasproti do Bloške police, kjer se je vršil običajen pozdrav. Od tod je šel slavnosten sprevod z vozi do vhoda v Novovas, kjer so bili zbrani farani s šolsko mladino. Tudi tukaj se je vršil prirečen pozdrav. Potem so šli vsi zbrani v cerkev, kjer je bil blagoslov z Najsvetejšim. Jutri je slovesno vmeščenje novega preč. g. župnika v domači farni cerkvi. — Dal Bog blagemu novemu župniku in vrlim bloškim faranom obilno svojega blagoslova!

(Iz Radeč pri Zidanem Mostu) 10. avg. Šolsko leto na tukajšnji četverorazrednici smo končali dne 29. julija s sv. mašo in zahvalno pesmijo. Malokatera šola šteje toliko šolarjev in šolaric kakor naša (samo I. razred je obiskovalo 140 otrok) in vendar so morali skoti zadnje tri mesece t. j. maj, junij in julij ves poduk preskrbovati in voditi le dve učiteljski moči. — Dne 3. avg. je prejela pa šolska mladež prvo sv. obhajilo. 57 otrok je pristopilo prvič k temu

sv. opravilo. Kratek, pa jako spodbuden in poducljiv govor pri tej slavnosti imel je vč. g. župnik. Ko je bilo v cerkvi vse končano, so dobili otroci v župnišču mal zajuterk. — Namesto g. dr. A. Mahra, ki je pred kratkim zapustil naš trg in se preselil v Ljubljano, smo dobili za zdravnika vrlega narodnjaka g. dr. J. Homana; za sodnika pride g. pl. Raaba, ki je stopil v pokoj in tem povodom bil imenovan dež. sod. svetnikom, pl. Langer, sodn. pristav iz Novega Mesta, mož-poštenjak. Tako upamo, da bodo za naš trg v narodnem oziru prišli boljše časi.

(Princesinja Marija Alojzija Schwarzenberg) rojena 1865. leta na Dunaju, hči neizmerno bogatega kneza A. J. Schwarzenberga, je pred nekaj časom stopila v Pragi v samostan benediktink ter bo dné 20. t. m. napravila obljubo.

(Darila za konjere, ce na Kranjskem.) V pospeševanje konjereje delila se bodo tudi letos državna darila za kobile z žrebeti, tri- do petletne kobile in eno- do dveletne žrebice. — Darila se bodo delila 4. sept. v Lescab, 5 v Kranju, 6 Kamniku, 7 v Ribnici, 9 na Vrhniki, 11. v St. Jernej, kjer bo isti dan popoldne tudi že omenjena konjska dirka, in 12 sept. v Trebnjem. — Kedor ima triletnega za pleme primerne žrebca, ga tudi lahko privede, da ga komisija pregleda ter ga morda bito pozneje kedar kupi.

(Velike škode) je naredila po šenčurski fari pri Kranju dné 6. t. m. popoldne toča, ki je zadela polje, spadajoče k vsem: Visoko, Luke, Srednja vas, Šenčur, Nahlo in Prebačevo. Hudo poškodovana sta vlasti že skoro zreli oves in ajda.

(Gasilci v Kropi.) Pri občnem zboru novoustanovljenega gasilnega društva v Kropi bili so voljeni: načelnikom posestnik Josip Jalen, namestnikom Ivan Jalen, blagajnikom Valentin Šolar, tajnikom Fr. Pibroutz, odbornikom Karol Pibroutz, J. R. Hafner (župan). — Morda nobeden kraj ni bil bolj potreben takega društva, kakor Kropa radi res velike nevarnosti, katera nam vedno preti. Bog daj mnogo blazih dobrotnikov in podpornikov društvu, ker le potem se bo sploh razviti in v slučaju nevarnosti uspešno delovati zamoglo. Saj niti ene rabne brizgalnice nimamo za slučaj nevarnosti. Društvu želimo veselega napredka in mnogo uspeha!

(Iz lavantinske vladikovine.) Župnijo v Selnici je dobil čast. g. Gregor Hraстал, dosedaj kapelan v Silvnici pri Mariboru. — Začasni veroučitelj na mestnih deških ljudskih in meščanskih šolah, čast. gosp. Ivan Vreže, je imenovan za stalnega veroučitelja na deški in dekliški meščanski šoli in na prvi deški ljudski šoli v Mariboru. — Novomašnik g. Peter Stefan pride kot kapelan k Sv. Petru pri Mariboru. — Vkladni kamen novi Marijini župnijski cerkvi oo. frančiškanov vložili so dné 10. avgusta. Slovesno opravilo so izvrševali premilostni g. knez in škof dr. Mihael Napotnik.

(Zadnji letošnji posebni vlak na sv. Višarje) po dokaj znižani ceni odšel bode na mnogostransko izraženo željo iz Ljubljane v soboto, dné 2. septembra dopoldne ob 10-20 minut z južnega kolodvora in bode došel v Trbiž ob 1 uri 50 minut popoldne. —

Pa tudi za štajarske romarje preskrbel je potovalni odbor posebni vlak znižane cene, kateri se bode odpeljal v soboto, dné 2. septembra ob 6-25 zjutraj iz Maribora proti Celovcu, odtod pa došel v Trbiž ob 1 uri 27 minut. Udeleženci vsprejemali se bodo na vseh postajah iz Ljubljane in iz Maribora do Trbiža. — Ker bodo slovesnosti izvanredne, nadejati se je z obeh kronoviz prav obile udeležbe. Natančneje poizvé se pri potovalnem odboru v Ljubljani, Marijin trg št. 1. in so posamnosti natisnene tudi na plakatih, katere je odbor razposlal mnogim župnim in občinskim uradom, poštam in trgovcem po deželi.

(Žganje.) 31. jul. našli so v Retečah v svisah pri Fr. Prelesniku mrtvega posestnikovega sina Ant. Svoboda in Godešča. Prejšnji dan je šel spat omamljen od žganja in se ni več vzbudil.

(Prejunaška senjica.) V občini Ledinek pri St. Lenartu v Slov. Goricah sta se nedavno pri žetvi na polju sprla Cecilija Letnik in sosedov sin Jožef Krojs. Ta jo je tepel, zgrabil in vrzel na tla, a otrčala se ga je in v svoji razburjenosti ga s srpom tako hudo ranila v trebuh, da je kmalu na to umrl.

(Amerikanske.) Z Radovice, 8. avgusta: „Amerikanski Slovenec“ poroča, da so v premnogih krajih zaprti rudniki in tovarne ter da je tisoče delavcev brez dela in zaslužka. Isto potrjujejo osebna pisma, ki zdaj kaj pogosto prihajajo, in tožijo o slabih časih. Zdaj se učijo oni naši lahkoživeci, kako dobro in potrebno je v dnevi obilnosti misliti na dneve pomanjkanja in bēde. Koliko bi jih zdaj rado prišlo v staro domovino, pa ni troška za tako daljno in drago pot. Pametni so z denarjem varčeli, ga domov pošiljali in ga nalagali v naši posojilnici. Kako prav jim zdaj pride! Piše mi farman, ki je z ženo tam, da že dva meseca ne dela, nekaže mu drugega, nego vrniti se na dom. Prihranil si je lepo svoto, zdaj mu od tu pošljem 400 gl. za potni trošek. — V malem času sta v Ameriki dva mladenčca iz naše vasi ponesrečila in umrla. Jeden je pal v peč in v sled strašnih opeklin umrl v neznanstvih mukah v Steeltonu. Drugega so pokopali v Toweru sv. Magdalene dan. Hoteč zavreti kolo, pade pod voz in odtrga mu obe nogi. Družba plača rānj odškodnine 1000 gl. Bodi jima lahka daljna ameriška zemlja!

(Iz Amerike) poroča „Amer. Slovenec“, da se je 22. julija ponesrečil v Toweru Minn. v rudniku slovenski rojak Nikolaj Rozman, doma iz Radovice pri Metliki. Naravnaval je namreč tir za vozove, ki so odvažali ručo iz jame. Kar prileti težko obložen voz, ga pahne po tiru in mu zmečka obe nogi. Prenesli so ga v bolnišnico, kjer je še tisti dan umrl. — Ravno tam so zopet odpustili nekaj rudarjev, dela jih sedaj le še okoli tisoč rudarjev, kakih 200 jih bodo bajē do zime še odslovili. Sedaj torej ne kaže hoditi v Ameriko. — Bogoslovec slovenski, g. Vit Hribar, je bil 29. julija v Clevelandu posvečen za mašnika ter je 30. julija obhajal novo mašo v češki cerkvi Marije Lurške na Broad-Way.

(Od Vitauja) se nam piše, da je dné 5. avgusta zvečer ob 6. uri med dežjem naletavala ondi toča, debela kakor lešnjaki, vendar hvala Bogu, škode ni napravila. Pač pa je isti dan bil pogubonosn za Gradec in okolico

njegovo. Po naših krajih se je nebo začelo oblačiti še le proti večeru, na severnem delu naše dežele pa, kakor časniki poročajo, že ob deseti uri predpoldne. Čez dve uri so pogubonosni oblaki začeli sipati dež in točo. V bližini „Feldhof“ je toča razbila 148 šip na oknih. Klestila je po Karlavi, po občinah Köflach, Rohrbach, Hart, Hitzendorf, Steinberg, Gratwein, Wagram, Puntigam itd. V Göstingu je voda razrušila mlin in zidano poslopje ter pokopala dve ženski in jednega otroka, polje pa poplavlila in prirastke vničila, pri Wundschuhu je strela usmrtila nekega zidarja. Okoli 5. ure je burja dospela v Gleichenberg; tukaj sicer ni bilo toče, ali hlišč je povzročil naliv, kakoršnega ljudstvo ne pomni 15 let. Tudi Vrankolje pri Vojniku je žalibog moralo čutiti nadlogo vsled večerne burje.

(V Mariboru) je dne 6. avgusta zborovalo „Slovensko pevsko društvo.“ Za slovesnost posebej najeti vlak, ki je odšel iz Ljubljane, je potoma nabral čez 300 prijateljev slovenskega petja. To je za domačo pesem bil prvi dan slave.

(Z Dobruše) se nam piše: Zelo nas je razveselilo, ko smo zvedeli, da so naš obče priljubljeni gospod župnik in dekan Karol Gajšek, ki delujejo pri nas že polnih 24 let, imenovani častnim kanonikom. Imeli smo tedaj lepo priložnost, da svojo ljubezen skrbnemu dušnemu pastirju nekoliko dejanski pokažemo. Dne 20. julija, ko so se vračali iz Maribora, kjer so bili „preoblečeni“, jih je pričakovalo malo odposlanstvo. Doma so se pa razlegali topiči po naši lepi dolinici ter nam naznanjali prihod novega kanonika. Blizu cerkve pozdravili so jih: župan in cerkveni ključarji; v imenu šolske mladine jim je čestitala pridna učenka. Pred župniščem, kjer je bil postavljen slavalok, zapeli so učenci pod vodstvom vrliga gospoda nadučitelja dve lepi pesmici. Zvečer s podoknico zasvirano od topliške godbe in s prav mično razsvetljavo končali smo ta za nas časten in slovesen dan. — Veselja polni čas je bil tudi dan, ko so na svojem apostolskem potovanju k nam prišli milostljivi gospod knezoškof Mihael. Iz Rožne Doline so črez hrib dospeli pešice v prijazno dolinico ovokrajno. Na cesto stopivši so pred slavalokom zasedli voz, ki je visokega gosta odpremil po vrsti do petega slavaloka, nameščenega tik šolskega poslopja. Tukaj so duhovniki, občinski zastopniki, učitelji s šolsko mladino, mnogo drugega ljudstva in precejšnje število gostov topličarjev pozdravili višjega pastirja ter jih spremljali v ljubko cerkev, ki se je letos olupšala s pomočjo darežljivih faranov še bolje, ker se je popolnoma pozlatil velik oltar in pa oltarski kip „Matere Božje“. Po končanem izpraševanju so učenci zapeli pesem „Pridi molit, o kristjan“. Zvečer je svirala godba pri župnišču; krasna razsvetljava biš, kres v podobi križa, umetniški ogenj, tudi to je poviševalo slavnost tega dne. Največje veselje pa nam je seveda prinesel sledeči dan, dan firmiski. Kdo bi zamogel ponoviti, ko smo poslušali z apostolsko zgovernostjo in gorečnostjo govorjeno pridigo? Ne zginejo nam nauki iz spomina: hočemo se pa tudi po njih ravhati. In gledé službe Božje bodi omenjeno, da je vsaki prijatelj pesmi, med temi ne smeš izvzeti Velepastirja, hvalil gospoda nadučitelja Vo-

glarja, kateri si je seveda ne brez truda znal iz števila malih učencev osnovati izboren pevski zbor cerkveni. Izmed vseh šolo obiskujočih otrok se je danesnje veselje pač nekoliko kazilo samo dvema zavoljo tega, ker sta bila jedina, ki sta pred šestimi leti izjemoma že v prvem šolskem letu vsled posebne prošnje smela „iti k sv. firmi“. Sedaj je 192 birmancev bilo domačih, 99 pa iz desetero drugih župnij.

(V Konjicah) so srebrno sv. mašo slovesno obhajali č. gg.: dr. Križanič, kanonik v Mariboru. Voh, dekan v Konjicah, župniki: Cilenšek v Zágorji, Ferik pri sv. Margeti ob Pesnici, Lacko, pri Sv. Križu ob Muri, Lapuh pri Sv. Barbari v Slovenskih Goricah, Lenart v Poljčansk, Plaskan v Zibiki, Rodošek pri Sv. Martinu ob Dreti, Vraz pri Sv. Florijanu blizu Rogatec, Zmavec na Remšniku. Tovariš Vizovišek od Sv. Heme je bivše sošolca svoje pismeno pozdravil iz Würshofena, kjer se zdravi pri znanem župniku Kneippu; dosluženi župnik Probst je pa iz Gradca poslal pozdravno pismo, v katerem tudi pravi, da ga bolezen ne pušča v Konjice.

(Iz Borevnice,) dne 10. avgusta. Nekoliko o letini: Zaradi neznosne suše, katera je pritiskala koj v začetku spomladi, so kakor povsodi, tudi tukaj pri nas ljudje zelo malo napravili sena. Ljudje že sedaj tarnajo, s kom bodo krmili živino. Znabiti pa bode otavo malo nadomestila, ker sedaj zelo bujno raste, ker ji pogostokratni dež zelo pospešuje rast. — Žito je še precej dobro obrodilo. Posebno pšenica se je obnesla, da malokdaj tako. Tudi rž in ječmen nista slaba. — Koruza sedaj tudi dobro obeta svoj sad. — Krompirja pa bomo imeli veliko, ako čez-enj ne pride kaka neugoda. — Jabolk in hrušek bode malo; češplje pa so zelo polne.

Glej, stvarnica vse ti ponudi:
Le jemati od nje ne zamudi.“

(Trina sena v Mariboru.) Pšenica 7 gl. 50 do 90. kr. rž 6 gl. 40 do 80 kr., ječmen 6 gl. do 6 gl. 30 kr. oves 6 gl. 40 do 70 kr., koruza 6 gl. do 6 gl. 40 kr., proso 5 gl. 80 kr. do 6 gl. 20 kr., hajdina 9 gl. 20 do 50 kr., fižol 5 gl. 80 kr. do 6 gl. 80 kr., vse po hektolitru; kilo govedine 48 do 60 kr., teletine 46 do 60 kr., ovčetine 40 kr., svinjetine sveže 46 do 60 kr., poveljene 70 do 85 kr., ribice 60 do 65 kr., koruzne melje 10 do 12 kr., hajdinske 20 do 24 kr., riže 28 kr., leče 32 kr., graha 26 kr., sljiv 32 kr., sladkorja 44 kr., čebula 8 kr., kumina 32 kr., hrena 18 kr., masla 1 gl., masti svinjake 70 kr., slanina sveže 54 kr., poveljene pa 70 kr., šmera 60 kr., putra 1 gl. 20 kr., soli 12 kr., sira štajarskega 16 kr.; liter mleka svežega 10 kr., posnetega pa 8 kr., prosenega pšena 10 kr., vinskega jesiha 16 kr., žganja 80 kr., piva 16 do 20 kr., jajce 2 1/2 kr.; 100 kilo sena 2 gl. 70 kr. do 3 gl., lepe slame 2 gl. 50 kr. do 3 gl., slame za krmo 1 gl. 70 do 90 kr., slame-nastelje pa 1 gl. 40 do 50 kr.; puran 1 gl. do 1 gl. 50 kr., goska 95 kr. do 1 gl. 40 kr., raca 50 do 70 kr., dvoje pišenee 55 do 90 kr.; kilo jabolk 5 do 10 kr., grušek pa 5 do 12 kr.

Loterijske srečke.

Dunaj, 12. avgusta:	61,	50,	46,	36,	75.
Gradec, 12. avgusta:	80,	8	54,	37,	78.
Ljubljana, 5. avgusta:	21,	23,	46,	20,	41
Trst, 5. avgusta:	81,	28,			

Mnogo tovarnarjev je

kateri rabijo **karbolinej** za varstveno sredstvo proti vsakovrstnim mrčesom, gnilobi in trohnobi lesa, hišni in zidni gnilobi; mokrim stenam i. t. d. Toda edin **Barthelov originalni** združuje v sebi ona dva **karbolinej** svojstva, katera stavimo do istega varstvenega sredstva. Hkrati daje orehovo-rjavji plesk lesnim predmetom, katerim prisvaja 3 do 4 letno daljno trajnost. Prospekt zastoj. 38 (10-10)

Vsak poskus jamči trajno naročevanje. 5 kilo poštni zaboji 1 gl. 30 kr.

Glavno zalogo ima tvrdka **BRATA EBERL** v Ljubljani.

Mali troški, velik uspeh in dobiček.

Mihael Barthel in drug, Dunaj, X., Kerpplergasse 20. Ustanovlj. l. 1781.

Občuje se slovenske pismene in ustne.

Zgoščeni, kri čisteči

sarsaparilla-sirup

kateri prireja lekarnar **J. Herbabny** na Dunaji sestoji iz povsem neškodljivih rastlinskih snovi, obojito še iz sokov sarsaparilla-rastline, priznane najbolj učinkajoče za čiščenje krvi. Ta sirup pospešuje slast do jedi, očisti kri, odstranjuje zabasane, razkrojuje zavilte jedila ter sploh okrepčuje prebavila.

Cena steklenici 85 kr., po pošti 15 kr. več. 54 12-8

Vsaka steklenica ima varstveno znamko.

Osrednja zaloga za provincije

na Dunaju, lekarna „zur Barmherzigkeit“

J. Herbabny-ja, 7-I, Kaiserstrasse 73 75.

Dobiva se v največ lekarnah.

IV. zvezek: POVESTI

Andrej Kalan

izšel je ravnokar ter se dobiva komad 20 kr., po pošti 23 kr. v Katoliški Bukvarni in Tiskarni v Ljubljani. — Tudi III. zvezek je še v zalogi.

Oznanilo.

Podpisanece naznanja s tem, da ima izgotovljeno

cerkveno uro

primerno za kako farno cerkev, in dve uri, primerni za kako podružnico. Kdor bi jedno ali drugo potreboval, obrne naj se do njega s spodaj naznanjenim naslovom. 3

Rad sprejema tudi popravila, ki spadajo v njega stroko

Matija Lenard,

izdelovatelj cerkvenih ur.

v Cerknici pri Rakeku na Kranjskem.

Janko Ev. Sire v Kranji

priporoča svojo izborno zalogo mnogovrstnega

77 2-2

specerijskega blaga.

Posebno priporoča kranjske klobase po 9¹/₂ kr. komad, pleče in gnati, suho meso, špeh, salami ogrske po gl. 1-50, domače po 1 gl. Kilo, pri odvetju najmanj 5 Kilo. Izborni kranjski brinjevec liter gl. 1— do gl. 1-40, slivovko po 1 gl. s steklenico vred po poštnem povzetju.

Tudi vsprejem pridnega dečka dobrih starišev za učenen.

Ivan Kregar

izdelovatelj cerkvenega orodja

v Ljubljani, Poljanska cesta 8

(poleg Alejačjevišča) 74 3

se priporoča prečistiti duhovščini, slav. cerkvenim predstojništvom in cerkvenim dobrotnikom v najnatannejše in točno izdelovanje vsakovrstne

cerkvene posode

iz zlata, srebra ali druge kovine

po uzorcih ali lastnem načrtu

115 Izvršeno blago pošlje dobro, varno zavito poštne preste. 20 52-29

0000000000

Zaupni mož v vsaki fari.

Velevalno, čez četrto stoletja obstoječe, povsod izvanredno zaupanje in spoštovanje vživajoče **denarstveno podjetje** (poročeni zaklad znaša čez 20 milijonov kron), čegar glavni sedež je na Dunaji, koje je cesarsko kraljevo privilegirano ter je pod vrhovnim nadzorstvom visoke c. kr. drž. vlade in čegar vsestransko priznano blagotnostno delovanje se razteza po vseh pokrajinah naše avstrijske domovine, pooblašča v vsaki fari po jednega **zaupnega moža** z nalogo pospeševati večje razširjenje tega podjetja v dotičnem kraju. 43 (10-9)

Razumne, čislane in v denarstvenem obziru popolno zaupanje vživajoče osebe, koje si želijo pridobiti vedno rastoči postranski zaslužek za mnogo let, blagovolijo naj pod znamko „20191. Graz postlagernd“ več proizvesti.

0000000000

Podfosfornasto-kislí apneno-železni sirup

prireja lekarničar Julij Herbabny na Dunaji.

Ta že 22 let z največjim uspehom rabljeni, od mnogih zdravnikov najbolj priznani in priporočani prsni sirup raztaplja sluz, upokojuje kašelj, pomanjšuje pót, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahke si pristrasajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, rastopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešuje narejanje kosti. Cena steklenice Herbabnyjevega apneno-železnega sirupa je 1 gld. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zavijanje. (Polovčnih steklenic ni.)

Svarilo!

Svarimo pred ponaredbami, ki se pojavljajo pod enakimi ali podobnimi imi in, a so vendar posvoji sestavi in svojem učinku popolnoma različne od našega originalnega 22 let obstoječega podfosfornasto kislega apneno-železnega sirupa. Zahteva na

te sorej vselej izrečno Herbabny-jev apneno-železni sirup. Pazí naj se tudi na to, da je zraven stoječa oblastveno protokollirana varstvena znamka na vsaki steklenici in prismo, ne dajte se zapeljati niti z nižjo ceno, niti z drugimi pretvezami, da bi kupili kake ponaredbe!

83 6-18

Ostrednja razpisovalnica za provinco: na Dunaju, lekarna „zur Barmherzigkeit“ JULIJA HERBABNY-ja, Neubau, Kaiserstrasse 75. Prodajajo ga gospodje lekarnarji: V Ljubljani J. Svoboda, Grah, Piccoli, Ubald pl. Trnkoczy, W. Mayr; dalje ga prodajajo v Celju: J. Kupferschmied, Baumbachovi dediči; na Reki: J. Gmeiner, G. Prodám, A. Schindler, Ant. Mizzam, lekarničar F. Prodám, M. Mizzam, drog.; v Brezjah: A. Ruppert; na Soročjem (Gimünd): E. Müller; v Celovcu: W. Thurnwald, P. Birnbacher, J. Kommetter, A. Egger; v Novem mestu: A. pl. Sladovier; v Št. Vidu: A. Reichel; na Trbiču: A. Siegl; v Trstu: E. Zanetti, A. Suttina, B. Biasoletto, J. Seravalle, Ev. Leutenburg, P. Prendini, M. Ravasini; v Beljaku: F. Scholz, dr. E. Kumpf; v Črnomlju: J. Blahak; v Velikoveni: J. Jobst; v Wolfsbergu: J. Huth.

Seb. Kneipp

Neobhodno potrebno za vsako gospodinjstvo je

Kathreiner-jeva Kneipp-a sladna kava

z okusom navadne kave. Ta kava daje to nedosežno prednost, da se škodljivemu vžigavanju namerane ali v surogati pomekane navadne kave lahko odrečemo in dobimo okusnejšo, pri tem pa še zdravejšo in redilnejšo kavo. — Neprekosljiva kot dodaja navadni kavi. — Popovsod.

Pristno samo v belih zavitkih s podobo župnika Kneippa kot varstveno znamko. 10 (24 15)

Izdajatelj: Dr. Ivan Janežič.

Odgovorni urednik: A. Kalas.

Tiska „Katoliška Tiskarna“

France Čuden preje Gleba

v Ljubljani, Stenove ulice št. 11

priporoča slavni občinstvu, posebno pred duhovščini najvedje svoje zalogo zlatih, srebrnih in mikelnastih

švicarskih žepnih ur

po najnižjih cenah, vsakovrstnih

stenskih ur in ur budilnic

verifik. prstanov, uhazov in vseh v to stroko spadajo predmetov.

Popravila izvrši točno natančno, poštna naročila poskrbuje hitro. — Cenike pošilja brezplačno po pošti v vsaki popisanosti so natančno ure in označen čas jameleja za točnost in trpežnost blaga. — Zahtevajo stare ure in drupstari. 28 (20-12)

Zamenjavam tudi stare srebrne ure. 28

Gospodu lekarnarju Piccoltiju

„pri angelju“ v Ljubljani, Dnajska cesta.

Podpisani javljamo s tem, da smo po Vas pripravljeno „tinkturo za želodec“ uporabili in nje zdravilno moč za želodec in ostale prebavne organe izkusili.

Na podlagi tega priporočamo to delujoče domače zdravilo vsakemu, ki bi je ulegnil potrebovati.

Peter Studenaz, župnik, Canfanaro, Istria, 1891. — Mihail Bogulin, župnik Ajdovica, 1891. — Josip Črnko, župnik Vuhred, 1891. — O. Ivan Gabričič, župnik, Gallignana, Istria, 1891. — Ivan Selce, župnik, Sv. Martin pri Albani, Istria, 1891. — O. Anton Usmanič, kooperator in katehet, Rogoznica pri Sebeniku, Dalmacija, 1891. — O. Caproni, župnik in dekan, Levice, Tirolsko, 1891. — Ferd. Babič, župnik in kanonik, Ravnogora, Hrvaško, 1891. — F. Bonetti, župnik, Dražgoše, Kranjsko, 1891. — Jurij König, župnik, Na Vinici (Weinitz), Kranjsko, 1891. — O. Luka Rajčević, kaplan, Glurich, Perasto, Dalmacija, 1891. — Avgust Zagar, župnik, Kupjak, Hrvaško, 1891. — Stefan Josko, vikar, v Podkrajah, Ilirska Bistrica, 1892. — Josip Medvedur, kanonik v Notem Mostu, Kranjsko 1892. — Anton Vedral, kaplan v Ljubas pri Budejovicah, Češko, 1892. (52 8)

Koverta s firmo vizitnice in trgovske račune priporoča

Katol. tiskarna v Ljubljani.